

LEARN TO SPEAK KANNADA BETTER

BY
RANGAMANI G.N
REG. NO. 6

An Independent Project Work Submitted as Part
fulfilment for M.Sc , I year (Speech and Hearing)
to the University of Mysore

ALL INDIA INSTITUTE OF SPEECH AND HEARING
MYSORE - 570 006

DEDICATED TO

AMMA and ANNA

CERTIFICATE

This is to certify that the independent project
entitled:

" LEARN TO SPEAK KANNADA BETTER

is the bonafide work in part fulfilment for the
degree of M.Sc, I year (Speech and Hearing)
of the student with Register Number

Director
ALL INDIA INSTITUTE OF SPEECH AND HEARING

Mysore

Date

C E R T I F I C A T E

This is to certify that this independent project
has been prepared under my supervision and
guidance.

Mysore

Date

Chikam
(GUIDE)

D E C L A R A T I O N

This independent project is the result of my own study undertaken under the guidance of Dr.(Miss) shailaja Nikam, professor and Head, Department of Audiology, A.I.I.S.H., Mysore, and has not been submitted earlier at any university for any other Diploma or Degree.

Mysore

Date

Register No.

A_C_K_N_O_W_L_E_D_G_E_M_E_N_T_S

I am grateful to Dr.(Miss) Shailaja Nikam, Professor and Head, Department of Audiology, A.I.I.S.H., Mysore, for her excellent counsel and guidance given to me in the preparation of this project.

I thank Dr.RATNA, Director, A.I.I.S.H., Mysore for having kindly provided me with an opportunity to successfully complete this project.

My thanks are due to Mr.LINGADEVARU HALEMANE, Southern Regional Language Centre, Mysore, for his valuable critiques, suggestions and improvements in finalising this project.

I thank Dr.K.V.V.L.N. RAO, Principal, Southern Regional Language Centre, and my teachers Mr. RANJEET SINGH and Dr. J.C.SHARMA, C.I.I.L. for their timely help.

I also thank the parents of the speech impaired children who enthusiastically read the project and furnished their constructive suggestions.

My special thanks are due to MISS.M.S.MALINI, MISS. DEVAKI DEVI. R and SMT.SAVITHRI for their invaluable help and moral support.

I thank all my dear friends and my near and dear ones who have helped me in their own ways, in the completion of this project.

I also thank M/s. Abhiman Enterprises, Mysore, for neatly typing this Project Report.

C O N T E N T S

	Page Nos.
1. PREFACE	
2. INTRODUCTION	1
3. PRODUCTION OF VOICE & VOWELS	2
4. PRODUCTION OF CONSONANTS	3
5. DRILLING EXERCISES (WORDS)	4
6. DRILLING EXERCISES (SENTENCES)	5

PREFACE

Communication is an important tool in the integration of individuals into societies. The cultures of a society are established and perpetuated through communication. For thousands of years speech has been the universal medium of communication and it continues to be so.

Speech is made use of in different walks of our daily life. Most of our social contacts are established through speech. In class room situations much of what we receive in education is through lectures and discussions. Speech primarily helps us in adjusting to our fellowbeings, it tightens the bond of our social relations and it aids us in getting other people to think, feel and act as we want them to do. Thus, "speech is much more than just a medium of social control. It is an useful outlet for the expression of emotions and it is in great measure the principal avenue of social adaptation and social integration" (Gray and Wise, 1959).

This exquisite means of communication is a born gift to the human race. The ability to learn speech is inherited (Lenneberg, 1967).

However, to acquire speech it is essential that our sense organs function normally. Speech is essentially an audioverbal phenomenon. Several factors influence the acquisition of speech in a child. To quote a few of them, it is essential that the mental development should be normal or appropriate to the child's age. The sensory organs especially the hearing sense

should be normal, since in most of us, the feedback is achieved through this glorious sense of hearing. However, some people may depend on proprioception and kinesthetic sense for feedback, but, audition also plays a role in the process. To sum up, it is essential that the brain and sensory system should function normally for the acquisition of speech.

In a portion of the society, we find people who are devoid of speech. Often they do not acquire speech but this does not mean to say that they are not capable of speaking. In cases whose mental development is retarded or whose sensory functioning is impaired, we may observe a delay in their acquisition of speech.

However, children with a severe hearing loss may fail to acquire speech even at a later stage. Since most of our speech gets established through hearing, hearing impaired children fail to acquire speech. They may hear the speech sounds but it may be unclear to them if the loss is of a moderate degree. If the loss is severe, they may not hear the speech sounds at all. Thus they may fail to acquire speech except for grunts and other non-meaningful sounds, and resort to other means of communication, such as the use of gestures.

Such of those children who fail to acquire speech may fail slowly drift away from the society. Since communication plays a great role in our daily life, we often find such children to isolate themselves from others. They may develop other emotional and social problems. But, it is not justified to let them stay in isolation. Each one of us are members of the society and have rights to learn, to work, and to live like everybody else. So it becomes essential that we rehabilitate such individuals who are

staying in isolation. It is also essential that they should be made to realize their rights and the duties to be offered to the society. Thus rehabilitation deals with people rather than diseases.

The word 'rehabilitation' has its root in the Latin word 'habile' whose modern English equivalent is 'able'. It is concerned with function, it tries to prevent or minimize the dysfunction when it is anticipated and when an impairment has already occurred, it tries to restore the function to the greatest possible extent.

Rehabilitation in speech deals with the restraining of the speech habits which are defective, and in devising ways and means to overcome the effects of various 'maladies' that disturb speech or which prevent the development of speech.

Thus, in most of the cases, with intense training, it is possible to teach the children to speak or it is possible to correct their defective speech. The role of parents in such an endeavour is very important. The parents will often have to shoulder an additional responsibility than what they would for a normal child. They should see to it that their child gets the training from a professional in the concerned field, and they in turn should carry out the instructions given to them by the professional.

But most often, it so happens that in some places there may be no special schools or the concerned professionals may not be available. In such cases the parents may find it difficult to take their children for treatment elsewhere. During such instances the parents lose hopes and blaming their fate they remain silent.

However even in these circumstances, such parents can do many things to help their child acquire speech. They can consult the concerned professionals and later carry out the instructions given to them at home. Also, small handbooks regarding the training for such children can be of immense help to the parents, in training these children.

The present manual is being written with the above view in mind. However due to lack of time, all the aspects of speech training will not be dealt with. This manual deals with the aspects of voice production and articulation in Kannada (Mysore-Bangalore dialect). The production of each sound will be described in isolation. The parents can follow the description and of the process involved in the articulation of a sound and later teach their child to articulate the sound in the same way. Exercises for the drilling of these sounds have also been provided at the end of this manual. By making use of these exercises parents can teach the child to discriminate one sound from another and also can stabilize the particular sound by making use of these sentences. Simple sentences have been constructed for this purpose. Parents can construct similar sentences and teach their children. Though articulation is being emphasized in this manual it is possible to teach more new words and different concepts of language by making use of the drilling exercises. Also, parents can make use of this manual to assess the progress of their children's speech.

The present manual was given to a few parents of the speech impaired children and they were asked to furnish their criticisms and suggestions to improve this project. Most of the parents (9 parents out of 10 parents) had no difficulty in understanding this project and they found the project to be useful in teaching their speech impaired children.

Whenever any difficulties in understanding the material was encountered, the description was modified and it was ensured that they understood the modified version.

Apart from parents, school teachers and speech clinicians can also make use of this manual. Teachers can make use of this manual in the same way as parents can make use of this manual. Speech clinicians can make use of the exercises for drilling of the sounds in therapy.

People interested in learning to speak Kannada can also make use of this manual to a certain extent. They can make use of the exercises to discriminate sounds and for stabilization of those sounds.

Thus this manual could be made use of to correct the defective speech or incorrectly produced speech sounds, and also to teach the articulation of speech sounds to a child who is being taught to speak.

Part - I

a MÈAAA "SÉ OUAÉ a MUVUÀÀ EJÀ É oPÀ aAZÀ , ASAZÀZÉ "SÉ a AVN a MVA
MAZÀEZA CAA©1gR DZAZÀ E aÉGÀR , a MÈAV MAZÉ JAZÀ YAUÀIÀUÀZÉ DZÀÉ
a A, RÀAÈ E aÉGÀ «CIRÁZÀ«ZAGÀÀ "a MVA MAZÀ a ZÀ «MÀIÀ "SÉMAZÀ , AAZAIÀZÀ
, AUÀ" (PÀMÈWØ, 1974).

MAZÀ a MÀKÈÀ "SÉ a AVN a MUVUÀÀ "ZÀUÉ D a MÀKÈÀ EvÀÀ "ZÀUÉAÀR
CAA©1gR DZÀÉ , AZAGÀ a MÀKÈÀ a EZÀ MAZÉÀÀ a MÀUÀAÀIÀ vÀÀ "SÉ oAiR MÀUÀÀR , RÀ
a MÙÉ Cj VgÀÀÉ OUAÉ a MUVUÉ CAAZÀ ZÀEÀÀR a EZÀE PÀwgÀÀÉ CAVÉIÀ EvÀÀ
CAVÀÀZÀEÀÀR a MÀrzÀUÀ(CAZÀÉ a MÀrzÀUÀ) DZÀAZÀMÀUÀ À±SNÀÀR UÀ , RÀ±SNÀÀR
a EZÀ MAZÉÀÀ a MÀUÀAÀIÀ a MÀAÀYÀÉgÀÀÉ

EAvÀÀ EÉ MÀAgÀÀ(normal) "SÉ a AVN a MwÈÀ "ZÀUÉUÉ EJÀ MÀAgÀÀ a MÈAPÀ
"ZÀUÉCVÀÀ F "ZÀUÉIÀ è DqÀÀZÀÉ "SÉ OUAÉ a MwÈÀ "ZÀUÉAE PÀpvÀUÀVÉ
GZÀOÀBÉ MAZÀ a MÀZÀ MÀKÈÀ MÈAPÀ "ZÀUÉIÀ LZÀ a MÀZÀ MÀKÈÀUÉ D o MÀ
a MÀZÀ MÀKÈÀ "SÉ AVN MVA LZÀ a MÀZÀ MÀKÈÀÉCxÀÀ CZÀVÀE , RÀ PÀMÀiÀVÀIÀ
EgÀÀÉ

"SÉ OUAÉ a MwÈÀ "ZÀUÉUÉ a MÈAPÀ "ZÀUÉIÀ JpÀ a MRAÉ , EACAIÀUÀÀ vÀÀ
PÀAIÀUÀÀ , JAIÀV oAÀI , RÀZÀ Cj È a MRA CAZÀÉ EACAIÀUÀÀ(a MRA ÁV ±ÀÀ , ZÀO
a MÀ , MÀ) EÉ MÀAgÀÀ "ZÀUÉIÀ CVÀÀ EACAIÀUÀÀ(a MRA ÁV ±ÀÀÉCIA "ZÀUÉIÀ
PÀpvÀZÀÉ "SÉ OUAÉ a MwÈÀ "ZÀUÉIÀE PÀpvÀUÀVÉ GZÀOÀBÉ MAZÀ a MÀA
NZÀSgÀUÀÀ PÀAIÀDPE ZÀEÀPÀACrAIÀIÀ a MqÀBÉ EAvÀÀ a RÀA VÀÀ ±ÀÀ OUAÉ
, MÀDACAIÀUÀÀ O ÉAV CAA© , AVÙÉ ZÀO ZÀEÀPÀZÀ , EAvÀÀ a RÀUÉPØaÀ «±ÈùÀ«ZÀEÀUÀZÀ
(MÀDACAIÀÀ SÌAPÉAqÀ NZÀ SgÀUÀÀ O ÉPÉqS OZÀ EAvÀÀ SgÀUÀIÀ «ZÀEÀÀR
"·I" «ZÀEÀ(Braill I) JAZÀ PÀEÀVÀUÉ

ZÉPÉAÑUÀNZÀ SGÀDUÉCRAIMAI A ARZÉ ±À ZÉPÀA A ÑAKÉA A ÑWEÀ ÑÉAÑUÉI È
 CRAIMAI A A ÑQVÉKPZÉA ÑVÀ ±À ÑFCAIA Ñ SØAA CAA©1gVÉ, AZGÀ A ÑVÀ
 ÑGÉIA A A DqÀ A ÑVÀ PÉ1PÉAQÀ CZÀC CÉRÀ, AÍ ¥AIÑB AVÉ, ÑAIÑV CÉRÀ1ZAUAD
 A ÑAKUÉ ¥ÉAVPÀ ZÉGÀ D ¥VØAIIAÍM S®A ÑUAKÉ DZÉ A ÑAKUÉ ±À ZÉPÀZÉ D
 A ÑAKUÉ ÑGÉIA A A ÑVÀ C, ÑVÀV PÉ, ÑVÉ E®e ±À ZÉPÀA Ø ÑDÑAVZÉ PÉ, PÆ
 E®e DZÄZÄZACAVÀ A ÑVÀ A EVGÀ A ÑVÀ CÉRÀ, AÍ C, ÑVÀV ÑUAKÉ ±ÑUÀ PÉAZUÀ
 A ÑVÀ A, A ÑEÀV VÀN ZAEØAÑZÀ ÑGÉIA A Ø ÑVÀ DZÄ Cj VÆ1PÀ ¥AIÑB AVÉ EAVÀ A
 RÀA Ø ÑVÀ PÉAÑAÑG¥AIÉAV, ÑVØJÉ

±À ZÉPÀA GÀ A RÀA A ÑVÀ PÀAÍA A C, ÑZÉEAE ±À ÑVÉYPAUÀ (hearing
 aids), ÑAAÍCAZÀ ±À ZÉPÀA GÀ A RÀUÉ ±ÑUÀAÑ PÉPÀVÉ A ÑQSØAÑ DZÉ
 ±À ÑVÉYPAUÀAÑ ZÀ1ZAVÀ A ÑVÀ A ÑVÀAqÀ DgÀ©UÀ A®e D A ÑAKUÉ ±À ÑVÉYPAZÀ
 A ÑE®PÀ ±ÑUÀAÑ D°, A ÑPÆVÀÉVÀ ØqÀEPÀ EZÆZÉ A ÑWÈAGZÀGÀÉ ÑUÀ S1PÆIÆR
 «AÑAÑV Ø ÑPÆqÀEPÀ

EAVÀ A VÀÉWUÁV, VÀZÉVÀÑUÀA VÀA A RÀAÑ VÀØAS% PÆPÆAQÀ Ø ÑUÀPÀUÀVÉ
 A ÑEÀV SØAAH gÑUÀAØ VÀØUÀA, CXÀA CAVÀ A RÀUÉ VÀÉVÀ PÆQÀ ±À ÑUÀAÑ
 EGÆK®e Ø A ÑGÀ VÀZÉVÀÑAÍJ UÉ ÑGÉHjUÉ Ø ÑVÀ FØ1 VÀA A RÀUÉVÀÉVÀ PÆr, A
 ««ZÀPÀAÑEZÀS Ø AÑ DÜAVÀZÉVÀÑAÍGÀ PÆAÉE VÀA A RÀA VÀÉVÀIÆR PÆ ©I AØ VÀA
 «CÀIÆR Ø A®1, »A ZÀAÍM A ÑA DÜAC A ÑUÉDÜA A ØgA±EDUÁZÀAÑZÀ

Dzàé Eavààvàzé vá-ñuàà ogá±éauà®è ±ààzéámuàgà à a àrùà vàzé vá-ñaiñà
 , à a ñeà a àrùuàv a à 1pénà ad a áj vavàæ o ém d a áj a à 1pénàépà ±ààzéámuàgà à
 a àrùà v àzé vá-ñaiñà v à à a àrùué °áuæ o áuæ a àwéà j - à e ca±ùuàr a èzàøazàæ
 o èpèqàépà Eavààvàzénuàv a àpí v àgàr °ñ a àr, C a à, a o èuàr ¥àéà a èzàøazàæ
 v à à a àrùué v g àév à o q s o àz à Eavààv àzé vá-ñaiñà a àwéà v g àénuàv Sg àñp ngà à
 p è r u à à e g à à b , à a g y à i è v 1p è a q à è G v à à

F p è! raià Ezé Gzéàazàsg àñp özé a à - è « a à g à àv à àv àzé àg à à a àrùué
 c èp àp àg à u à z à v à àé n à i è à p è r , à à u à z à u à c a v à à àrùàv àzé v à - à i à u è F p è raià v à à
 a àrùà a àwéà v à àénué f g à a u à v àzé dz àép à a è , à à i à è z à g à àz à z à E ° è v à àé n à i à j - à e
 « u à i à u à à à « a à , à à u à à ® è Ez à à è a àwé à g z à g à è , à s a z à à o « u à i à à à a à v à o è à à u à v àz è
 a àwé à ± s u à à o è u è g z à , à q à v à è j a s à z à « a à à v ° è à à v z è o áuæ , F p è raià p è f à i à è
 ± s u à à c ° à , p à v « « z à y à à à a à v à a àp à à à p è n öz è v àzé vá-ñaiñà Ez à à n c , ± s u à à
 Gz à à à i è à p è f à i à è p è n y à à à a àp à o áuæ y à à à à r s à o è à è q s o àz à Ez à z à à à r à à
 o è , à y à à à à r p à v à v à i è à d u à v è o áuæ v à - à v àz à i à g à a àrùué + s u à à g z à à i è à , à a i à v
 p à 1p è i à v à i è à d u à v è

v àzé vá-ñaiñà a àv à àzé ± à - à i à G y à z à i à g à à à o áuæ a àpí v àg à Ez à à
 G y à i è à u à à à y à è i s o àz à ± à à z è à u à s à c p à m à z à a àrùué a àv à àzé s j à Gz à à à i à è
 v àz à è è g à àv à à à u à , a àwé à ± s u à à , à a i à z à g z à à i è à o è p è q à à , F p è raià f g à à à
 y à è i s o àz à

EzÀzÉ PÀÀ PÀAiÀ® AalÀ ÁgÀ F PÉrAiÀ® APÀnUÉ S½ÀS°ÀZÀ ±ÀUÀA
 ±ÀUÉÀZÀ ±ÀUÉÀ ÁvÀ, À° ÈAZÀVÀÉMAZÀ ±ÀUÉÀ gÀ Áo À A±ÀUÀA a ÀVÉZÀ ±ÀUÉÀ e E®zÉ
 EgÀ°ÀZÀ CxÀÀ D ±ÀUÀA ±ÀUÀA ±ÀUÀA GZÀ, ÀqÀ°ÀZÀ DzÀzÀzÀMAZÀ ±ÀUÉÀPÀAiÀ®
 EalÀ ÁgÀ D ±ÀUÉÀ gÀ Á±ÀUÀA GZÀgÀÁiÀ® °ÀUÀ D ±ÀUÀS½ÀiÀ® CjAiÀ® F
 PÉrAiÀ EÉÀ¤AzÀPÀÀ(A°ÀgÀ°ÀUÀEj EÀe S½ÀPÀÀPÀAiÀ® ÁgÀ PÀÀ±ÀUÀAGZÀgÀÉ
 °ÀUÀ S½ÀiÀ® vPÀnUÉ CjAiÀ®ÀZÀ C°À, PÀn PÉnGÀ a ÀPÀÀ a ÀzÀiÀvÉ E£Àß
 a ÀPÀÀvÀ vÀ E gÀ, ÀÀzÀzÀPÀÀ ±ÀUÉÀ eÀCÀÀ ZÉÀN ¥ÀiÀS°ÀZÀ

»ÀUÉ ««ZÀGZÀgÀÁiÀ® , À¥À, À, CxÀÀ GZÀgÀÁiÀ® PÀAiÀ®, F PÉrAiÀ EÉÀÀ
 ¥ÀtÒa ÁV S½ÀPÉvÀS°ÀZÀ

PART - II (a)

±**SUÀAGZÀGÀÁiÀM** °AUÈ a MAWEÀUA , A«PÉiÀM Cj AiÀ IPÀZÀE a ÈZÀI a MAWEÀ
GZÀGÀiÀM è vÉqgÀ PÀ «zÀC a AiÀ MAASUE , AYÀtòa ÁV w½ZÀRÉ½PÀ F C a AiÀ MAÀ
AiÀMA RÀC A C a O ÈUÉPÀiÀM a MqÀMÉ a M C AÀA «zÀPÀiÀMUAZÀ±**SUÀA** °UÉGvÀÀUÀMÉ
JASiZÀM a MAZÉEEqÉAT.

a MAWEÀGvÀÀiÀ è G¹gÀI zÀYÀvÀ MPA ÁZÀZÀ G¹gÀI zÀè JgÀÀj Áw CxÀÀ °AUÀMÉ
MAZÀ GZÀGÀ (G¹gÀ °EgÀqÀ PÀ expiration), a MAEÀZÀ o±Àé, A(G¹gÀ M½MÉRÉ½PÀ PÀ
inspiration) , A²MÉPÀ ÁV, CAZÀE °EgÉPÀiÀMUA è vÉqgÀZÉ ±AAvÀAVgÀ PÀUAF GZÀGÀ
°AUÈ o±Àé, MAAC a AiÀM , AAEAVgÀMÉ a MvÀ DgÀ °ÀZÀPÀqÀE , AAEAZÀG¹gÀI zÀPÀ®UÀÀ è
SzÀA a NÉGAmAÜÀMÉ DUÀGZÀGÀ PÀPÀ®A o±Àé, APÀ®QAVÀE °ZÀM CÀWÀ a AVgÀMÉ (o±Àé, AA
, AMiÀ zÉgÉAUÀ a MvÀ CzÀ , S°MÀA MÀA ÁV fÀEiÀMÉ

GZÀGÀ, AMiÀZÀ (during expiration) ±Àé, PÉÀ±ÀAZÀ (from the
lung) °EgÀSgÀ PÀUÀiÀM WÉPÀvÀC xÀÀ zÀYÉUÀiÀ (larynx) a ME®PÀÁV °AZÀ ««zÀ
a MÀUÀUÀZÀ °EgÀSgÀ , AzÀ

CaÀ

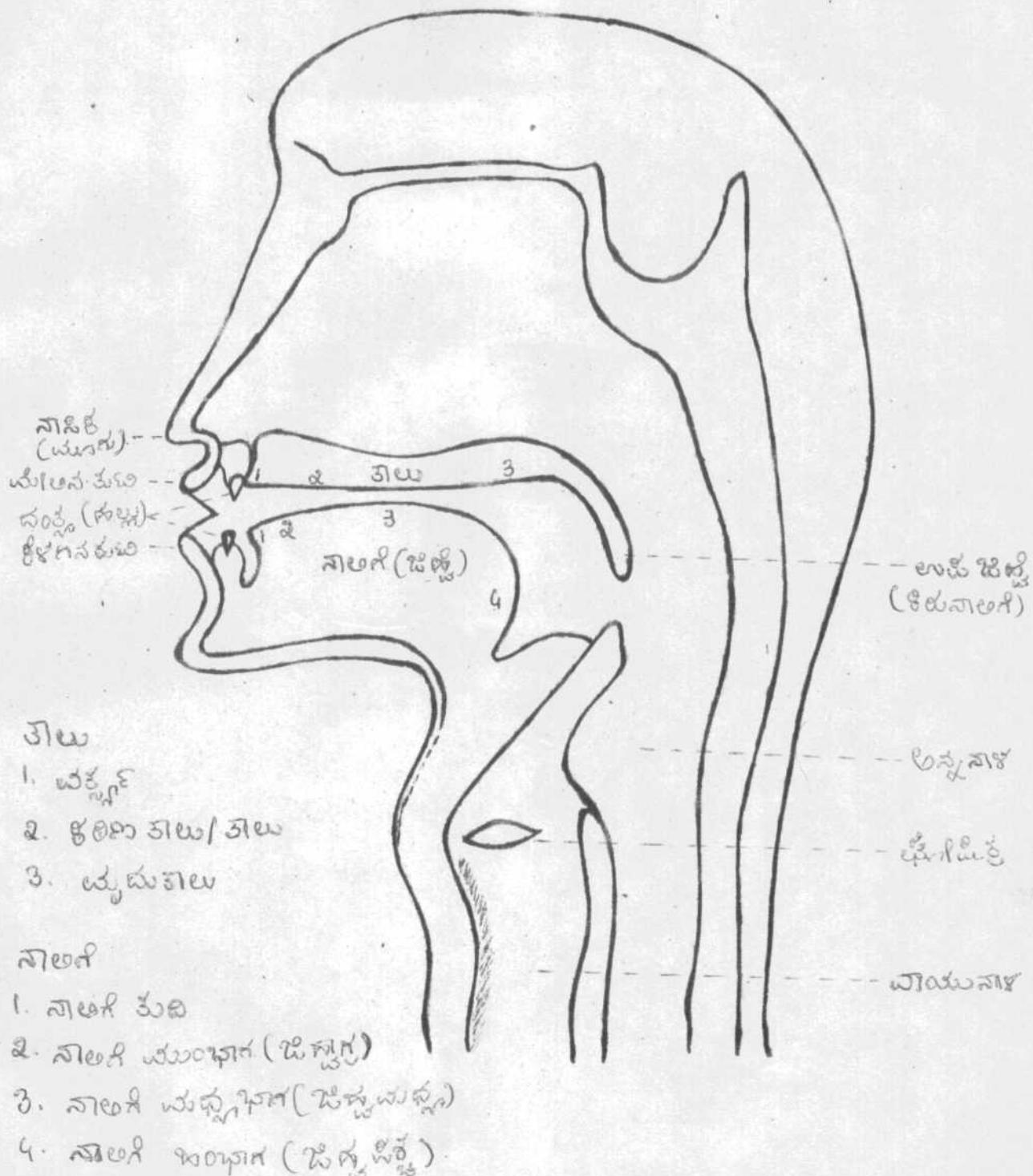
1. °A→MÀiÀ a ME®PÀ

2. a MEVEÀ a ME®PÀ

3. °A→À °AUÈ a MEUÀ E a ÉgÀ a ME®PÀ

°A MEÀG¹gÀI zÀè UÀiÀM a MEVEÀ a ME®PÀ °EgÀSgÀ PÀKÉDzÀE MvÀFÀqÀ ÁUÀUÀiÀM
G½ZÉÀÀ (CAZÀE °A→MÀiÀ a MÀÀ ÁV CxÀÀ °A→À °AUÈ a MEUÀ E a ÉgÀ a MÀÀ ÁVaiÀE)
zÀj UÀÀ è AiÀM AÀZÀE MAZÀ a MÀÀ a ME®PÀÁV °EgÀSgÀ MÀE

ವರ್ಣಿಕೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಅವಂಶಕಗಳ ಪೂರ್ವೇರ್ಪಡಿಸುವ ಕೆಳಗೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ

zà ¥ÉUÁÍÀ è J-ÉÀÀngÀ À a ÁUi gÀUÀÀ (vocal cord) É zà ¥ÉUÁÍÀ a À®PÀ
° ÉgÀ SgÀ À G1j fÀ UÁUÉ F a ÁUi gÀUÀÀ PÀ¥ÀÀ (Vibration) PÉUÀÀÀ ÁVÉ a ÀqÀ À
± ÀUÀZÉ a ÁUi gÀUÀÀ PÀ¥ÀÀgÀZÉ CWÉÀµÀ (zagÀvÀZÀ voice) eÀUÀÀ GvÀÀUÀVÉ
GzÀ° gÀÉ 'YI' ('D' , Í, ZÉ JAZÀ ° ÉÀÀ ÁUÀ a ÁUi gÀUÀÀPÀ¥ÀÀgÀÀ ®e

AiM^a DzA^a ±S^a GzA^a ÁEACUÉ a ÁUÍ gA^aUÀ PÀYÀA Z^a , ÁvÀZÀ CxÀA
WÉÁmuÀ (voiced)±S^a GvÀA UÀKÉ GzA^a ÁEÉ "i ' ('C' , Í , ÁE JAZÀ °D^aA ÁUÀ a ÁUÍ
gA^aUÀ PÀYÀA gA^a KÉ DzA^a Z^a ' ' JAŞA Z^a , ÁvÀAV GvÀA UÀKÉ

ZÀ, ÀvÀÁZÀ ±**gÀ** G**ZÀ, ÁUÀ** **a****ÁZÀVÀ®fÀ** (soft palate)
vÀ, RÀZÀAZÀ (owering) **Gj fÀ UÁ½AÍM**, **Á-À** **a****ÁvÀÁZÉ** **a****MEVEÀ** **a****ÁUÀ** **ÁVÀ** **M** **o****EgÀ**
SgÀ **M** **E** **DUÀUÁ½AÍM** **a****MEVEÀ** **E** **PÀYÀM** **E** **BAV** **CÈEÀ1** ±**gUÀ** **PÉ** **SgÀ** **M** **E**

Gz: dō, k, t ē a Ä

ÀSAZKÀÖ

ÀWUÉ, **ÀSAZKÀÖ** C^a AⁱA^uA^a «**©BRÁZÀ ZÀEÉAZÁV** .. Á-Ä-ÄAZÀ ° **EgÀ SgÀ** À UÁ%UÉ
PÉ a^e Ä VÀEiAMAUÀVÉ a^e Ä **PÉ** a^e Ä AⁱA^a ÁvÀÉIM E^rÀ® , Á^a ÄEÀAV J-Äe a^a AdEÀAÀ
GZÀGÀÉiÀ è ° **EgÀ SgÀ** À UÁ%UÉiÀ ÁvÀÉIM E^rÀ® è

° **EgÀ SgÀ** À G¹j ÈÀ UÁ%UÉ AⁱA^a À vÀEiÄB GAI Ä a^a ÄqÀÉ .. Á-ÄAÌÀ DPÁgÀAÀ
SzÀA-Ä, ÄRÀZÀ .. Á-ÄAÌÀ GzÀAÀM CUQUÀÀEè SzÀAÀÉ GAI Ä a^a ÄqÀ°ÄZÀ F «**ZÀÁZÀ**
SzÀAÀÉB ÁZÀ ° ÁUÈ ÈÁ° UÉ a^a M vÀUÀÀ «**©BRÁZÀ ZÀEÉAZÀ** «**ZÀÁZÀ**, **ÀSAZKÀÖ**
GzÀ, Ä°ÄZÀ

ÀSAZKÀÖ «**ZÀÁZÀ**, **ÀSAZKÀÖ** È

C^aÀ 1. ° ÄÀ, ÄÀ a^a M 2. CÄYÀ, ÄÀ

1. GzÀ, ÄÀ PÀ^a È PÀ® vÉÉRÉVÀÀ, **ÀSAZKÀÖ** ÄÀ, ÄÀJAZÀ ° ÉÀ

GzÀ: C, E, G, J, M.

2. GzÀ, ÄÀ CÄWÀ CxÀÀ ° ËÀPÀ® vÉÉRÉVÀÀ, **ÀSAZKÀÖ** ÄÀ, ÄÀJAZÀ ° ÉÀ

GzÀ: D, F, H, K, N.

PÀÀÀ° | AⁱA^u è PÉÄEPÉngÀACPÀÀÀ, **ÀSAZKÀÖ** gÀ|, ÄÀÉ C^aAC, D, E, F,
G, H, J, K, M, N

, **ÀSAZKÀÖ** o^aÀ a^a M CÄWÀ, **ÀSAZKÀÖ** «**AUÀÀA** ° ZÉ GzÀGÀÉ, **ÀSAZKÀÖ** VÉ
a^a ÄVÉZÀ «**ZÀÁV** «**AUÀ, Ä°ÄZÀ** F «**AUÀÀA** ° PÉÄÉ PÉngÀ CA+ÀÀ a^a-É
DzÀj vÀVZÉ

1. GzÀGÀÉiÀ è ¥À-ÆVÀÀ AEÀ° UÀM .. AUÀ

2.4

2. GZÁGÁÉiÀ è vÉqgÀ ÁUÀEÀ° UÉiÀ vÀAAiÀxÀ, ÁEÀAzÀJpÀ JvÙÀzÉCxÀ ÁJpÀ Kj , ÁhZÉ JAS CA±À aÀM

3. vÀnUÀADPÀgÀ

1. FÀ®UÉiÀ ««ZÀ ÁUÀAAKgÀPÉCxÀ ÁvÀkPÉÀaz ««FgÉ ««FgÉ , gÀAA GvÀAAUÀMÉ , gÀAA GZÁGÁÉiÀ è FÀ°UÉiÀ AíÀaÀ ÁUÀ ¥ÁzÉvÀzÀiÉ CzÀ ÁgÀ , gÀAA aÀgÀ UÀ¥ÁV «AUÀ , s°ÀzÀ CÀ

F UÀ ; FÀ , gÀAA GZÁGÁÉiÀ è f° ÁUÀAA (FÀ°UÉiÀ aÀAA ÁUÀAA vÀAAiÀxÀ, ÁEÀAzÀ aÀ - E Kj , ÁUÀMÉCxÀ ÁvÀ , ÁUÀMÉ

GzÀ: E, F, J, K

F UÀ ; FÀ , gÀAA GZÁGÁÉiÀ è f° ÁUÀAA (FÀ°UÉiÀ aÀAA ÁUÀAA vÀAAiÀxÀ, ÁEÀAzÀ aÀ®PÉ Kj , ÁUÀMÉCxÀ ÁvÀ , ÁUÀMÉ

GzÀ: G, H, M, N

2. CAvÀiÀ FÀ°UÉiÀ JvÙÀzÀ ÁgÀ , gÀAA «AUÀ , s°ÀzÀ CAzÀÉFÀ° UÉiÀ ÁvÀ , vÀAAiÀxÀ, ÁEÀAzÀ Kj , RÀAAzÀCxÀ ÁvÀ , RÀAAzÀ ««FgÉ ««FgÉ , gÀAA GzÀ , ÀzÀ FÀ°UÉiÀ JvÙÀzÀ ÁgÀ , gÀAA aÀgÀ UÀ¥ÁV «AUÀ , s°ÀzÀ CÀ

aÈzÀfÉiÀ UÀ ; FÀ , gÀAA GZÁGÁÉiÀ è FÀ°UÉiÀ vÀAAiÀxÀ, ÁEÀAzÀ ÁvÀ , JvÙÀzÀgÀ

GzÀ: J, F, G, H

JgÀAAÉiÀ UÀ ; FÀ , gÀAA GZÁGÁÉiÀ è FÀ°UÉiÀ JvÙÀ ÁvÀ , ÁEÀAzÀ FÀkFÀ JvÙÀzÀgÀ

GzÀ: J, K, M, N.

^a MegÁÁiÀ UÀM ; EÀ, gÙAAgZÁgÀiÀ è EÁ° UÁiÀ vÀAAiÀxÁ , ÁEiAVÀÆ vÀEAgÀVÀÉ

GzÁ: C, D

3. gÙAAm a ÁEiAzÀ «zÀÁVAiÀÆ «AUÀ, s° ÁzÀ E° è , gÙAA«AUÀÁiÀm vÀhUÀADPÁgÀÀÀ
C^a ÀA^{c1} ZÉ F «zÀÀè JgÀÀ UÀM¥ÀUÀa È

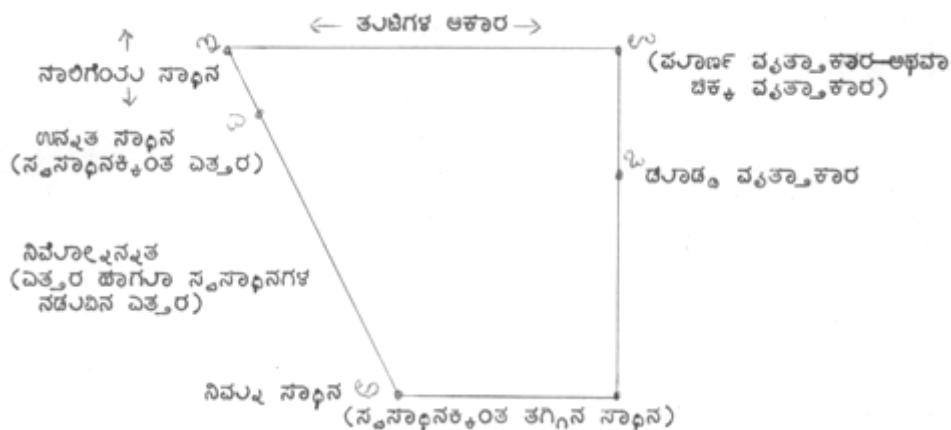
vÀhUÀÀÀm a KÁPÁgÀa Mr GzÀ, AÀ, gÙAA

GzÁ: G, H, M, N

vÀhUÀÀÀm a KÁPÁgÀÀV a ÁqÀÉ GzÀ, AÀ, gÙAA

GzÁ: E, F, J, K, C, D

EÁ° UÁiÀ ««zÀ ÁEiÀÀo ÁUÀ vÀhUÀÀDPÁgÀÀ¥ÀgÀ (EZÀ ÁEiÀ a Á-É «^aÀ¹gÀ ÁvÉ
gÙAAm PÉPÀqÀvÉawà ÁÁUÀvÀÉ

^a Á° EÀ avÀÀè PÁtÀ^a ÁvÉ ‘ E ‘ ÁiÀm GzÀ, AÀ ÁUÀ EÁ° UÁiÀ vÀÀ AíÀxÁ , ÁEiAVÀÆ
JvÀgÀzÀ f° ÁUÀÀ (EÁ° UÁiÀ a ÁAA ÁUÀÀ GzÀgÀiÀ è ¥À-ÉvÀvÀÉ ‘ E ‘ Á-ÁzÀ »AzÉ
ÁvzÀvÉ GzÀgÀiÀ è ¥À-ÉvÀvÀ ÁEÁ° UÁiÀ ÁUÀ»ASCUÉ, ÁmivÀÉ ° ÁUÀ EÁ° UÁiÀ JvÀgÀ

PÀ a FÀiAUÀAÚ °ÉAUÀVÉ CAZÀÉ ‘ C ‘ JAZÀ °ÉAÀ AUÀ FÀ° UÀiÀ vÀÀ AÌÀXÀ, AÌÈAVÀÆ
vÀÈAgÀVÉ °AUÀ GZÀgÀiÀ è f° ÀÀAA (FÀ° UÀiÀ »A° AUÀ YÀ-ÉVÀVÉ °AUÀiÀ vÀnUÀÀ
aRÀPÀgÀÀ ‘ G ‘ -ÀAzÀ»AZÉ, ÁVzÀvÉCUÀÀ AUÀVÉ CAZÀÉ ‘ G ‘ JAZÀ °ÉAÀ AUÀvÀnUÀÀ
®WÀ aRÀPÀgÀAgÀVÉ DzÀÉ ‘ M ‘ JAZÀ °ÉAÀ AUÀF aRÀPÀgÀÀE fÀÀ CUÀÀ AUÀVÉ
FUÀMAZÈAZÉ , gÀÀGZÀgÀiÀ cj vÀÈVÉAT.

‘ E ‘ :- F , gÀÀGZÀgÀiÀ è f° AUÀÀ (FÀ° UÀiÀ aÀÀ AUÀÀ vÀ° FÉÉKgÀVÉ DzÀÉ
vÀ®fÀÀ (pal ate) aÀÀ aÀ®è vÀnUÀÀ »UÀ, AqÀVÉ aÀUi gÀÀUÀÀ è PÀYÀAgÀVÉ aÀzÀvÀ®À
(soft pal ate) »A° CUEKj °ÉgÀsgÀÀG1j FÀUÀVÀiÀ aÀUÀÀ YÀÈ, ÀÀvÈvÀiÀVÉ

F °ÀÀ, gÀÀGZÀgÀiÀ è FÀ° UÀiÀ vÀÀ, AÀÈAVÀÆ JvÀÀAgÀVÉ aÀÀ GZÀgÀiÀ è
f° AUÀÀ (FÀ° UÀiÀ aÀÀ AUÀÀ YÀ-ÉVÀVÉ °AUÀ vÀnUÀÀ aRÀPÀgÀÀVgÀÉ »VÌ, AñgÀVÉ

‘ F ‘ :- F , gÀÀ aÀ-É«À, ÀÀvÀiÀ GZÀ, AqÀVÉ DzÀÉGZÀgÀiÀ PÀ®aÀ aÀ° FÀ
gÀÀVÀÆ ÇÀWÀÀzÀÀ EzÀ ‘ ÇÀWÀ, gÀ‘

‘ J ‘ :- F , gÀÀGZÀgÀiÀ è f° AUÀÀ (FÀ° UÀiÀ aÀÀ AUÀÀ vÀ° FÉÉKgÀVÉ DzÀÉ
‘ E ‘ AÀÀ GZÀgÀiÀ è KgÀÀ pÀÀ JvÀÀVÀÆ PÀaÈ PÉÀÀgÀiÀ , ÀÀ aÀvÀ vÀÀ, ÀÀzÀzÀ
‘ A-ÀAiÀ aPÀÀV vÉfÀÀqÀVÉ vÀnUÀÀ , ÀÀ aÀnUÉ »VÌ, AqÀVÉ (‘ E ‘ AÀÈÀ oÉÀÀ pÀÀ)
aÀzÀvÀ®À »AS CUEKj °ÉgÀsgÀÀG1j FÀUÀVÀiÀ FÀ1PÀÀ (aÀUÀÀ YÀÈ, ÀÀvÈvÀiÀVÉ
aÀUi gÀÀUÀÀ è PÀYÀAgÀVÉ

F °ÀgÀÀ GZÀgÀÈÍÀ è EA° UÆÍÀ JvÙÀ °AUÆ EA° UÆÍÀ ,ÀÆÈÀ ÈÀkÈÀ
JvÙÀgÀÈÍÀ È GZÀgÀÈÍÀ è fo AUÀÀ CAZÀÈ EA° UÆÍÀ a MA AUÀÀ YÀÈÌÀ È °AUÆ vÀHUAÀ
a ÑAPÀgÀAVgÀÈ ,À à ANUÉ» VI ,ÀngÀVÀÈ

'K ' :- F , GAA 'J ' , GAAVÉA GZÁj , AqAVÉ DzAÉ F , GAAR ° ZPÁ® GZAgA
a MqAAUAVÉ F , GAA ' CÁWÀ , gÀ'.

'G :- F , ~~G~~À GZÀGÀÉÌÀ è f° ÀÀÀÀ (EÀ° UÀÌÀ »A ÀÀÀÀ a ÀÀÀÀ° EÉÉÉ (soft palate) KgÀKÉ DzÀÉ a ÀÀÀÀ®ÈÀ a ÀÀÀÀ®È vÀnUÀÀ a ÀÀPÀgÀ ¥ÀÉiÀvÀÉ a ÀÀÀÀ®À »ASÇUÉ Kj ° ÈgÀ SgÀÀG1j EÀUÀ½ÀÌÀ EÀ¹PÀÀÀ (a ÀÈUÀÀ ¥ÀÉÈ, ÀÀvÈ vÀÉiÀvÀÉ a ÀÙÍ gÀÀUÀÀè PÀYÀÀgÀKÉ

F °AÁGÁA GZÁgÁAÍA° è FÁ° UÁiA VÁA AíÁA, ÁEÁAVÁE JvÁPÉ Kj, ÁqÁMÉ
GZÁgÁAÍA° è f° ÁkÁA (FÁ° UÁiA »A ÁUÁA YÁ-ÉMÁMÉ °ÁUÁE VÁNUÁA a ÁkÁPÁgÁÁV
a ÁqÁMÁMÉ

'H ' :- F ,gAA 'G ' ,gÀVÀÍÀ GZÀÍ ,ÀqÀVÉ DzÀÉ EzÀ GZÀgÀÍÀ PÀ
¢ÀWÀ ÁVgÀVÉ EzÀ ' ¢ÀWÀ gÀ.

' M ':- F , ÒÀGZÀGÀÁÍÀ è FÒÀÀÀ (ÉÁ° UÉÍÀ » A° SUÀÀ a ÀZÀÀ° FÉÓÉKgÀÈDzÀÉ
' G ' ° ÈÀ ÁVÉÀ JvÀVÀÆ PÀÆ PÉÀÆÀ zÀqÉÍÆÀ , ÆPÀHÜÉ vÀÀ , vÀHÙÀÀ a ÀPÀPÀgÀ
¥ÀqÉÍVÀÆ a ÀUÍ gÀHÙÀÀè PÀYÀgÀÈ a ÀZÀÀ®À » AŞÇUEKj , ° ÈgÀSgÀÀG¹j ÈÀUÀ½AÌÀ
ÉÁ¹PÀÀÀ (a ÀEUÀÀ ¥ÀÈzÀVÉÀÈIÀVÉ

F °ÀÀgÀÀ GZÀgÀÀ è FÁ° UÉÀÀ JvÀ °AUÀÀ , ÀÀgÀÀ FÀÀ«FÀÀ JvÀgÀgÀÉ
GZÀgÀÀ è F°ÀÀÀÀ (FÁ° UÉÀÀ »A°AUÀÀ ¥Á°ÉÀÀÉ °AUÀÀ vÀnUÀÀÀ aÀPÀgÀÀV
aÀgÀAUÀÀÉ

‘ N ‘ :- F , gáàm ‘ M ‘ , gáavéíí Gzágà Áqà Áuáváé Dzàéf Gzágà Áià Pá® Efàé
çáwà Ávgáváé Ezà ‘ çáwà, gá‘.

‘ C ‘ :- F , gáàgzá Áià è f° káà (fá° uéià »A’ Áuáà váà , Áiéòváé píéévñ, Áuáváé
vánuáà váà a máé ° fá DPágà Ágáváé píéá Áià é píéé vñ, Áuáváé a úi gánuáà è
páyá Ágáváé a zá®à »Aşçuékj ° Egáà Ág 1j fáuáváíí fá1páà (a méuáà, ýáé, záváé
váéííváé

F , gáàgà Ágzá Áià è fá° uéià é váà , Áiéòváé píéévñ, Áuáváé Gzágà Áià è
e píáà (fá° uéià »A’ Áuáà ýáé váéííváé ° Áuá vánuáà a kápágá Ávgáé váà a máé ° fá
DPágà Ágáváé

‘ D ‘ :- F , gáàm ‘ C ‘ , gáavéíí Gzágà Áqà Áuáváé Dzàéf , gáàgzá Áià Pá® a
çáwà Ávgáváé Ezà çáwà, gá‘

‘ , Áaiápá, gáàà ‘ – Diphthongs

F j Áwáià , gáàgzá Áià è Jgáà , gáàm Mnüé ° Éz Áváuáváé Jgáà , gáàm Mnüé
Pár¹ ° Épá Jázà Ávázà ° É, Ásfp ÁpÉ Sgáváé

Gzá: L, O

‘ L ‘ :- F , gáàgzá Áià è a Ézà ‘ C ‘ , gáàm Gzá Ápá ‘ C ‘ Jazà ° Éváváé
vánuáàà »Uá , Áipá (‘ E ‘ ° Épá Áváé). ‘ C ‘ , gáazà ‘ E ‘ , gáàm Gzá Áuáà ‘ Jazà
píéá Sgáváé Cxáá ‘ C ‘ a Ává ‘ E ‘ , gáàm Mazgáváá Ávázà (a Ézà ‘ C ‘ fává
‘ E ‘) ‘ Áuá Áuáé ° Épá Jázà L ‘ JAS , Áaiápá, gáapé Sgáváé

'O ' F ±SIZAGZAGAÁÍA e aÉzÀÍ ' C ' ,gÀAM GZÀÍ ,ÀÍPA fÀvÀÁ'C ' JAZÀ ÓÉVÀÁE
 vÀnUÀÍ aÉqÀÍPA (' G ' ÓÉPÀ ÁvÉ) ' C ' ,gÀAzÀ ' G ' ,gÀAM GZÀ ,ÀíUA ' O JAZÀ PÉ SgÀVÉCxÀÁ, ' C ' aÍM ' G ' ,gÀAM MAZÀ ÁvÀaÍVÀzÀ (aÉzÀÍ ' C
 ' fÀvÀÁ' G) ..ÉUÉ..ÉUÉ ÓÉPÀ JAZÀ' O ' JAS ,ÀAIAPÀ ,gÀAPÉ SgÀVÉ

^a AdEÀÀGZÀgÀÉ

, Á^aMEÀÁV FÀ^aA a AdEÀÀM , MÀVÀÁV GZÀ, PÀ^aR^ae a AdEÀÀGZÀgÀÉ è CÀNÀA
e ÈvÉ, GÀMÀR , Ë¹ GZÀ, MÈ^aÉ

GZÀ: '¥i ' JAŞ a AdEÀÀM S^aMÀZÀ S^aÀPÀ^aÉ DzÀÉ" ¥À' JAŞ ±SPÀ^a ' ¥i '
±S^aAVÀ^a Á^aMEÀÁV °É^aM S^aMÀ^aÉ ' ¥i ' JAŞ ±SPÉ ' C ' , Ë¹ FÀ^aA ' ¥À' JAZÀ
GZÀ, MÈ^aÉ EzÉ jÀwAiÀ^a è vÌ + C = vÀmÌ + C = I , ZÌ + C = ZÀPÌ + C = PÀJAZÀ
GZÀ, MÈ^aÉ

^a ÈzÀÉ w¹gÀ ÁvÉ , GÀMÀGZÀgÀÉ è °ÉgÀ SgÀ^a G1j fÀ UÀUÉ AiÀ^aÀ CrÀ^aME
EgÀ^aR^ae DzÀÉ a AdEÀÀGZÀgÀÉ è , Á^aMEÀÁV , °ÉgÀ SgÀ^a G1j fÀ UÀUÉ CrÀ^aAmÀU^aME
á^aWUÉ , ÀsÀzÀ^a ««zÀ C^aÀ^aÀ «©GÀ ZÀEÀ^azÀ °ÉgÀ SgÀ^a UÀU^aiÀ^a ¥Àt^a ÁV
vÀÉÀS^azÀ CxÀ^a ¥Àt^a ÁV CrÀ^aMAI à a MqÀ^aÉ G1j fÀ UÀUÉ AiÀ^a , àU , Ac^aoAzÀ(opening)
°ÉgÀ SgÀ^a ÁvÉ a MqÀ^azÀ

J⁻À^a , GÀMÀGZÀgÀÉ è a ÁUi^a gÀMÀÀPÀ^aYÀgÀ^a MÈ CAZÀÉ J⁻À^a , GÀMÀ zÀ , ÁvÀÁV
GZÀ, ÁqÀ^aME a AdEÀÀGZÀgÀÉ è P^aAzÀgÀ vÀÁVaiÀ^a GZÀ^a MqÀ^aUÀ^aME

GZÀ: ¥À ¥À vÀ xÀ I , oÀ zÀ bÀ PÀ R , WÀ °À , À ±À µÀ- E^aÀzÀgÀ vÀÁzÀCxÀ^a CWÉÀµÀ
±S^aUÀ^a E^añ^azÀ^a - à^a ±S^aUÀ^a zÀ , ÁvÀÁzÀCxÀ^a WÉÀµÀ±S^aUÀ^a

±Á^aME±ÀAzÀ °ÉgÀ SgÀ^a G1j fÀ UÀU^aiÀ^a °Á-ÀiÀ^aÉ^a °ÉgÉ °ÉgÉ eAUÀÀ^a è
vÀÉÀPÀzÀzÀ «©GÀ ±S^aUÀ^a GvÀ^aUÀ^aME °ÉgÀ SgÀ^a G1j fÀ UÀUÉ °Á-ÀiÀ^aÉ^aÉ
vÀÉÀS^azÀzÀeAUÀ^a P^aÀqÀw^a É

1. vÀnUÀgÀ^a , Ë¹ °ÉgÀ SgÀ^a ÁUÀU^aiÀ^a ¥Àt^a ÁV vÀÉÀS^azÀ

GZÀ: ¥À ¥À S , °À^aÀ

3.2

2. PÉXÈÀ VÀNÀIÈM aM° fÀ ° ÁUÀ PÉXÈÀ ° ÁUÀ , A° fÀ fÀ É »rzÀ UÁ%AIÈM ¥ÄtðaÁV vÀÉiZÉ aPÀ, ÁC¤AZÀ° ÉgÀSgÀ AvÉa MqS° AZÀ

GzÀ: ¥À aÀ

3. fÀ ° UÉiÀ aM° ÁUÀ aM° fÀ ° ÁEÀ , A° UÉ MwÙ »rzÀ ° ÉgÀ SgÀ G1j fÀ UÁ%AIÈM ¥ÄtðaÁV vÀÉiS° AZÀ GzÀ: vÀ xÀ zÀ fÀ CxÀÁ ¥ÄtðaÁV vÀÉiZÉ UÁ%AIÀ aPÀ, ÁC¤AZÀ° ÉgÀSgS° AZÀ

GzÀ: ,À®

4. fÀ ° UÉiÀ vÀCaiÈM »ASCUÉ, AgÀ Á-ääiÀ CAUÀUÉ MwÙ »rzÀ ° ÉgÀ SgÀ G1j fÀUÁ%UÉ ¥ÄtðaÁV CqÀAS° AZÀ GzÀ: I, oÀ qÀ qÀ t CxÀÁ ¥ÄtðaÁV CqÀÄZÉ UÁ%AIÀ aPÀ, ÁC¤AZÀ° ÉgÀSgS° AZÀ

GzÀ: ¼ÀµÀ

5. fÀ ° UÉiÀ aM° ÁUÀ vÀ ° fÉÉÉ Kj ° ÉgÀ SgÀ UÁ%AIÈM ¥ÄtðaÁV vÀÉÀØ fÀvÀ , AÜ , ÁC¤AZÀ UÁ%AIÈM ° ÉgÀ ° ÉÄUÀ AvÉa MqS° AZÀ GzÀ: ZÀ bÀ d, gÀ CxÀÁ ¥ÄtðaÁV vÀÉÀZÉiÀ UÁ%AIÀ aPÀ, ÁC¤AZÀ° ÉgÀSgÀ AvÉa MqS° AZÀ GzÀ: ±À

6. fÀ ° UÉiÀ »A ° ÁUÀ aZÀM° fÉÉÉG©i ° ÉgÀSgÀ UÁ%AIÈM ¥ÄtðaÁV vÀÉiS° AZÀ

GzÀ: PÀR, UÀWÀY.

7. ° ÉgÀ SgÀ G1j ¤AZÀ UÁ%UÉ Á-ääiÀ è AiÀ aÀ vÀÉiÈB GAI à aMqÀÉ aÁUi gÀMÜÀÀ fÀÄk¤AZÀUÁ%AIÀ AiÀ aÀDqÀÀiÀ E®zÉ° ÉgÀSgÀ GzÀ: °À

,À ÄEÀ ÁV aÀ AdfùMÀM aÀgÀ UÀYÀUÀÁV «AUÀ , S° AZÀ

1. C®à ¥Àt

2. aÀRÀ ¥Àt

3. CEÀEÀ¹PÀ

3.3

C®à ¥Át: GZÁgÀÉPÀ^a È G¹gÀ^a ÌPAUÀ^a À^a AdÈUÀUÉC®à ¥Át JAZÀ^a ËÀ

GzÀ: ¥ÀS, vÀzÀI, qÀZÀd, PÀUÀ

áPÀ ¥Át: GZÀ, À^a Ó ÉM G¹gÀ^a ÌPAUÀ^a À^a AdÈUÀUÉa^a PÀ^a ¥Át JAZÀ^a ËÀ

GzÀ: ¥À^a xÀzÀoÀqÀbÀgÀ, R, ¥É

CÈÈA¹PÀ^a ÈVEÀ, ÀÁAiÀAzÀGZÀ, ÀqÀ^a À^a ÈUÀUÉCEÀ^a PÀJAZÀ^a ËÀ

GzÀ: Y, k, t, fÀ^aÀ

GZÀgÀÉÉ, ÀSAZÀ^a ÈVÉ^a AdÈUÀ^a PÈÀqÀvÉ«AUÀ, à^a ÒÀZÀ

1. ,ÀÀ ±ÈUÀÀ	(stop)s
2. H µÀ ^a ÀÀ “	(fricative)s
3. CÈÈÀ ^a “	(affricate)s
4. ¥Á ² OPÀ “	(lateral)s
5. PÀ vÀ“	(trill)s
6. CÈÈA ¹ PÀ“	(nasal)s

1. ÀÀ ±ÈUÀÀ PÈÀÀ±ÈUÀÀGZÀgÀÉÀ È^a ÈgÀSgÀ^a ÀUÁ½UÉ¥Átò^a ÁV vÀÉiÀmÁUÀÈ F jÀw
¥Átò^a ÁV vÀÉiÀmÀ^a Àr GZÀ, PÈÀÀ±ÈUÀUÉ, ÀUÀÀZÀ^a ÒÀPÀ

GzÀ: ¥À¥ÀS, “ÀvÀxÀzÀzÀI, oÀqÀqÀPÀR, UÀWÀ

2. H µÀ^aÀÀ: EAvÀÀ±ÈUÀÀGZÀgÀÉÀ È^a ÈgÀSgÀ^a ÀUÁ½UÉ¥Átò^a ÁV vÀÉiÀmÁUÀÈ ÈgÀ^a
SgÀ^a AG¹j fÀUÁ½AiÀ^a aPÀ, ÀcÀAzÀ^a ÈgÀSgÀ^a È

GzÀ: WÀ^aÀ^a ÒÀ, À±ÀµÀ

3. CÈÈÀ^a (affricate)s: E^aÀ, ÀÀ^a Ó ÁUÀ ÈfÀ^a zÀUÀfÀÀ^a PÀ^a ÈACgÀ^a ÀzÀUÀÀ EAvÀÀ
±ÈUÀÀGZÀgÀÉÀ È^a ÈgÀSgÀ^a AG¹j fÀUÁ½UÉPÀ^a PÀ^a ¥Átò^a ÁV CrÀiÀmÁV fÀvÀÀUÁ½AiÀ^a aPÀ^a
ÀcÀAzÀ^a ÈgÀSgÀ^a È EAvÀÀ±ÈUÀUÉCEÀ^a È JAZÀ^a ËÀ

GzÀ: ZÀbÀd, gÀ

3.4

4. ¥Á²OPÀ(lateral) s EAvÀÀ±SUÀÀGZÀGÀiÀ è FÁ° UÁiÀ aÀA.. SUÀÀ vÁ° UÉ MwÙ »rzÀ °ÉgÀSgÀ ÁG¹j FÀUÁ°UÉvÀéiÀI à aÀqÀVÀÉDzÀÉEÁ° UÁiÀ JgÀÀ ¥ÀUÀAZÀE UÁiÀI °ÉgÀ SgÀVÀÉF j Áw GZÀgÀA AqÀqÀ Á±SUÀUÉ¥Á²OPÀÀÀ JAZÀ °ÉgÀ

GzÀ; ®, ¼À

5. PÀI vÀ(trill I): EAvÀÀ±SUÀÀGZÀGÀiÀ è FÁ° UÁiÀ vÀcAiÀ, vÁ° FÀaÀA.. SUÀÉSAZÀ aÀnº PÀYÀUÉAqÀ vÀÀ, AÀEPÉ AqÀVÀÉ GzÀ: gÀ

6. CÉÀA¹PÀÀ (nasal) s °ÉgÀSgÀ ÁG¹j FÀ UÁiÀI .. Á-ÀAíÀ aÀUÀaÁV aÀVÀÀzÉ aÀEVÈAZÀE °ÉgÀSgÀVÀÉF j ÁwAiÀ è °ÉgÀSgÀ ÁUÀ UÁiÀI aÀEVÈÀE PÀYÀPÀÉMÀV, GzÀ, AqÀ Á±SPÀ aÀEVÈÀe °ÉzÀngÀVÀÉ

GzÀ: aÀ fÀt, k, o

FUÀMAZÈAZÈ aÀdÈÀÀGZÀGÀiÀ SUÉCj vÀRÈ½Èt.

AUÀÀ (\$op)s

1.'¥À' F ±SPÀÀ GzÀ, ÁPÀUÀPÉÀEÀvÀnAiÀ aÀ° FÀvÀnAiÀEÀ aÀI AÀzÀÉG¹j FÀUÁiÀI aÀMEVEÀ aÀUÀaÁV °ÉgÀSgÀ ÁSzÀÀ .. Á-À-ÀAàzÀ °ÉgÀSgÀVÀÉ vÀnUÀéjÀ PÀr .. Á-À-ÀAàzÀ °ÉgÀ SgÀvÀ ÁUÁiÀI ÈMÀZÀPÀ vÀéiÀVÀÉ vÀnUÀÀ CUA¹ZÁUÀF UÁiÀI .. Á-À-ÀAàzÀ °ÉgÀM ' ¥i' JAZÀ PÈ, ÁVÀÉ ' ¥i' ' JEÀÀZÀ-À®zÉGzÀ, AqÀVÀÉ (¤aÀ PÉ .. ÉÀUÀÀÀ UÀI °FÀ aÀ° I ÒjÉ AiÀAÀ PÀYÀÀÀ w½AiÀA®) , ÁaÀEÀaÁV EAvÀÀ aÀdÈÀÀÀÀ , ÁÀÀEÀCUE , Í¹ GzÀ, ÁÀÀzÀzÀ' ¥i' JA\$ ±SPÀ' C ' , ÓÀÀeÈvÈ, Í, ' ¥À' JAZÀ GzÀ, AqÀVÀÉ

3.5

‘ ¥À’ JAZÀ °ÉÀ ÁUÀ UÀI °ÈÀ aÀ É PÉ °ÉAAI ÙÉ ZÀÉ gÀUÀÀe CXÀÁ aÀUÌ gÀUÀÀe GAMÀUÀPÀPÀYÀÀÀ w½AÌVÀÉ DZÀÉ F PÀYÀÀÀ GAMÀUÀPÀÀ ‘ ¥Ì’ eÈvÉ’ C ‘ gÀÀR GZÀ, RÀZÀZÀ

‘ S ‘ F ±SPÀR ‘ ¥À’ ±SPÀR GZÀ, RÀVÀIÀ GZÀ, ÁUÀVÀÉ CZÀÉ °Á-À-ÀAZÀUÀVÀIÀ °ÉgÀgÀVÀIÀ ÁvÉ zBÀIÀ PÉ, SgÀVÀÉ CAZÀÉ aÀUÌ gÀUÀÀe PÀYÀÀgÀVÀÉ oÀÀ PÉ °ÉAAI UÀI °ÈÀaÀ° I ÙÉUÀI °ÈÀè MAZÀ vÀÀÀPÀYÀÀACEÀ ÁUÀVÀÉ

‘ ¥À’ F ±SPÀR ‘ ¥À’ ±SPÀR GZÀ, RÀVÀIÀ GZÀgÀ ÁqÀUÀVÀÉ DZÀÉ °Á-À-ÀAZÀ °ÉgÀ fÀUÀPÀUÀVÀIÀ °ÉngÀÀÀZÀ °ÉgÀÈM ‘ ¥À’ JAZÀ PÉ, VÀVÀÉ

‘ Á: EZÀR ‘ S ‘ ±SPÀR GZÀ, RÀVÀIÀ GZÀgÀ ÁqÀUÀVÀÉ DZÀÉ °ÉgÀSgÀ AG1j fÀ UÀVÀIÀ ‘ S ‘ JAZÀ °ÉÀ RÀZÀVÀE °ÉngÀÀÀZÀ °ÉgÀÈUÀVÀÉ

‘ vÀ’ : ‘ vÀ’ JAZÀ GZÀ, RÀUÀ °Á-À-ÀAZÀ °ÉgÀSgÀ ÁUÀVÀIÀ °ÈÀ UÀIÀ vÀCAIÀ aÀ° ÈÀ °ÀUÉ MwÙ »rzÀ vÀVÀVÀÉ °ÈÀ UÀIÀ »AvÉÉRÉqÀUÀ G1j fÀ UÀVÀIÀ °Á-À-ÀAZÀ °ÉgÀ fÀUÀVÀÉ F jÀwÀIÀ è UÀVÀIÀ °ÉgÀÈVÀZÀUÀ ‘ vÀ’ JAS ±SPÀPÉ, SgÀVÀÉ EZÀÈACUÉ’ C ‘ gÀÀR , È, RÀZÀZÀ ‘ vÀ’ JAZÀ PÉ, SgÀVÀÉ ‘ vi ‘ JAZÀ GZÀ, RÀUÀUÀI °ÈÀè AÌÀÀ PÀYÀÀÀ w½AÌÀÀ®

‘ xÀ: EZÀR ‘ vÀ’ ±SPÀR GZÀ, RÀVÀIÀ GZÀgÀ ÁqÀUÀVÀÉ DZÀÉ °ÉgÀÈUÀPÀAG1j fÀ UÀVÀIÀ °ÉngÀÀÀZÀ °ÉgÀÈUÀPÀZÀ ‘ xÀ’ JAS ±SPÀPÉ, SgÀVÀÉ

3.6

‘ zÀ: F ±SPÀ ‘vÀ’ ±SPÀ GZÀ, À ÁvÁiÀ GZÀ, À ÁUÀVÀÉ DzÀÉ’ zÀ’ JAZÀ °ÉÀ ÁUÀ
ªUÍ gÀUÀÀè PÀYÀgÀVÀÉ F PÀYÀAAPÉ ÉJÀÀ UÀI °ÉÀÀ qÀ ÁzÀzÀcJ ª ÁUÀVÀÉ

‘ zÀ: F ±SPÀ ‘ zÀ’GZÀ, À ÁvÁiÀ GZÀ, À ÁUÀVÀÉ DzÀÉ °ÉgÀ ÉÀÀ À UÁ½AiÀ °ÉÀ
gÀÀAAzÀ°ÉgÀEÀM ‘ zÀ’ JAS ±SPÀPÈ SgÀVÀÉ

‘ I ‘ F ±SPÀGZÀgÀiÀ è ÉÀ®UÁiÀ vÀcAiÀ »ASCUÉ, AgÀn CAUÀUÉMwÙ »rZÀ °Á-À-ÀzÀ
°ÉgÀSgÀ AG1j ÉÀUÁ½AiÀ ÈÀvÀiÀvÀÉ ÉÀ° UÁiÀ ÈÀ »AvÉÉRÉqÁUÀ UÁ½AiÀ °ÉgÀEÀM ‘ mÌ ‘
JAS ±SPÀPÈ SgÀVÀÉ ªUÍ gÀUÀÀè AiÀ AÀPÀYÀÀ ÈgÀÀ®è EzÀÀeÈvÉ’ C ‘ , gÀÀM
GZÀ, À ÁzÀzÀ I ‘ JAS ±SPÀPÈ SgÀVÀÉ

‘ oÀ’ F ±SPÀ ‘ I ‘ ±SPÀvÁiÀ GZÀ, À qÀVÀÉ DzÀÉoÀJAZÀ GZÀ, À ÁUÀUÁ½AiÀ °ÉÀ
gÀÀAAzÀ°ÉgÀEÀUÀVÀÉ

‘ qÀ: F ±SPÀ ‘I ‘ ±SPÀvÁiÀ GZÀgÀ ÁqÀUÀVÀÉ DzÀÉ’ qÀ’ JAZÀ GZÀ, À ÁUÀ ÁUÍ
gÀUÀÀè PÀYÀgÀVÀÉ F PÀYÀAAPÉ ÉJÀÀ UÀI °ÉÀÀ qÉcJ ª ÁUÀVÀÉ

‘ PÀ’ F ±SPÀGZÀgÀiÀ è °Á-À-ÀzÀ°ÉgÀSgÀ AG1j ÉÀUÁ½AiÀ ÈÀ° UÁiÀ »A °ÁUÀ ÁzÀ
vÀ° ÉÀÉÉ°ÉgÀSgÀ AG1j ÉÀUÁ½AiÀ ÈÀvÀiÀvÀÉ ÈÀ° UÁiÀ ÈÀ »AvÉÉRÉqÁUÀ G1j ÉÀUÁ½AiÀ
°ÉgÀEÀM ‘ Pi ‘ JAS ±SPÀPÈ SgÀVÀÉ ªUÍ gÀUÀÀè PÀYÀgÀ ÈÀ®è F ±SPÀACUÉ’ C ‘
gÀÀM , È, À ÁzÀzÀ PÀ’ JAS ±SPÀPÈ SgÀVÀÉ

‘ R ‘ : F ±SPÀ ‘ PÀ’ ±SPÀvÁiÀ GZÀ, À qÀVÀÉ DzÀÉ °ÉgÀSgÀ ÁUÁ½AiÀ °ÉÀ gÀÀAAzÀ
°ÉgÀEÀM ‘ R ‘ JAZÀ PÈ, ÁvÀÉ

'UÀ' F ±SFAM ' PÀ' ±SFAM GZÀgÀ aMqÀAUÀkÉ DzÀÉG¹j fÀUÁ%aiM ° EgÀEAM ÁUÀ zÀ gÀUÀAè PÀYÀAGAmÁV, ' UÀ' JAS ±SFAPÉz SgÀVÉUAI ° fÀaM - ÉPÉ · ÉAAI ȐÉPÀYÀUÀA Cj aAUÀkÉ

' WÀ' F ±SFAM 'UÀ' ±SFAM GZÀ, À ÁvÉiM GZÀgÀ aMqÀAUÀkÉ DzÀÉ ° EgÀSgÀ AG¹j fÀ UÁ%aiM ° ÉM gÀUÀA zÀ ° EgÀEAM ' WÀ' JAZÀ PÉz, MÉ

GwÀÀ: (fricative)

' ¥À' F ±SFAM GZÀgÀ ÁvÉiM e PÉMÈ ÁvÀnAiM aM ° fÀoÁUÀ PÉMÈ oÁUÀ, Á° fÀaAzÉ SAZÀ aM ° fÀoÁUÀ oÁUÀ PÉMÈ nAiM aMzÉ, ÁU, AC GAI aMqÀkÉ ° EgÀSgÀ AG¹j fÀUÁ%aiM F , ACxAzÀ1½PÉAqÀ ° EgÀEAM kÉ aUí gÀUÀAè AiM aPÀYÀAA EgÀk®e F j Áw GZÀ, À ÁUÀ ' ¥À' JAS ±SFAPÉz SgÀVÉ

F ±SFAPÀ ÁvÀYÀUÀAè PÀqÀ SgÀk®e DzÀÉPÀMÉ · EgÉ · ÁvÀUÀzÀDaiM PÉArgÀ Á PÉaÀYÀUÀAGZÀgÀ ÁvÀPÀqÀ SgÀk®zÀ

GzÀ: PÁ (coffee) , ²¥gÀÀ

' Á' F ±SFAM ' ¥À' ±SFAM GZÀ, À ÁvÉiM GZÀgÀ aMqÀAUÀkÉ DzÀÉG¹j fÀUÁ%aiM ° EgÀEAM ÁUÀ aUí gÀUÀAè PÀYÀAAMÁV ' ¥À' JAZÀ PÉz SgÀVÉ UAI ° fÀaM - ÉPÉ · ÉAAUÀM EmÁUÀPÀYÀAAw%aiM aZÀ

' Á' F ±SFAM GZÀgÀ ÁvÉiM e fÀoUÉiA aM aUÀ aM - É, aM ° aUÀ oÁUÀ fÀoUÉiA fÀPÀ ÁCAiM A aMqÀkÉ ° EgÀSgÀ AG¹j fÀUÁ%aiM aM EVÈA aM UÀ ÁV ° fÀUÀkÉ Á - ÁA iM e aM - É GAI aMrgÀ Á, ACxAzÀ1½PÉAqÀ ° EgÀEAM kÉ aUí gÀUÀAè AiM aPÀYÀAA EgÀk®e F j Áw GZÀ¹zÁUÀ' , Á' JAS ±SFAPÉz SgÀVÉ

' ±À' : F ±SZAGZÁGÀÉiÀ è ÉA° UÉiÀ a ÁA ÁUÀvÁ° EÉÉKj , °ÉgÀSgÀ AG1j ÉAUÁ%UÉ
¥tð vÉiÀiÀ a ÁqÀÉ , ÁU , ÁC¤AZÀ1Á%PÉAqÀ °ÉgÀSgÀ ÁvÉa ÁqÀÉzÀ gÀUÀe AiÀ a
PÀYÀÀÀ EgÀk®è F j Áw G1j ÉAUÁ%AiÀ °ÉgÀSAZÁUÀ' ±À' JAŚ ±SPAPÉz SgÀVÉ

' uÀ' : F ±SZAGZÁGÀÉiÀ è ÉA° UÉiÀ vÀAiÀ »ASCUÉ , Áh , vÁ° EÉÉKj , , ÁU , ÁCAiÀÉ
GAI a ÁqÀVÉ G1j ÉAUÁ%AiÀ Á-ÀAiÀ a ME®PÀ° ÉgÀSgÀ ÁUÀF , ÁC¤AZÀ1Á%PÉAqÀ °ÉgÀ
SgÀVÉ a ÁUi gÀUÀe AiÀ a PÀYÀÀÀ EgÀk®è F j ÁwAiÀ è G1j ÉAUÁ%AiÀ °ÉgÀSAZÁUÀ'
μÀ' JAŚ ±SPAPÉz SgÀVÉ

, Áa MEÀ ÁV , a ÁvÀfÀqÀ ÁUÀ' μÀ' SZÀA ' ±À' ±SPAPÉz °ÉNSVÀME

' oÀ' : F ±SZAGZÁGÀÉiÀ è G1j ÉAUÁ%AiÀ Á-ÀAiÀ a ME®PÀ° ÉgÀSgÀ ÁUÀAiÀ ÁvÀÉ
GAmÀUÀk®è zÀ gÀUÀe PÀYÀÀÀk®è DzÀÉzÀ gÀUÀ , ÁU , ÁCAiÀÉ GAI a ÁqÀVÉ
°ÉgÀSgÀ AG1j ÉAUÁ%AiÀ F , ÁC¤AZÀ1Á%PÉAqÀ °ÉgÀEÀVÀUÀ ' oÀ' JAŚ ±SPAPÉz
SgÀVÉ

a Á-É«a Á1gÀ AH μÀUÀzÀJ - Áe ±SZUÀGZÁGÀÉiÀ®e Á-À-ÀAzÀ° ÉgÀSgÀ AG1j ÉÀ
UÁ%UÉ vÀÉiÀmÀUÀk®è DzÀÉ G1j ÉÀ UÁ%AiÀ , ÁU , ÁC¤AZÀ1Á%PÉAqÀ °ÉgÀ EÀVÀÉ PÉ
°ÉÀVÀÀ Á-ÀAiÀ a MAZÉ»rzÀÉCxÀAMAZÀ vÉÀ ÁzÀPÀUÀÀÀ Á-ÀAiÀ a MAZÉ»rzÀÉ° ÉgÀ
SgÀ AG1j ÉAUÁ%AiÀ Á-ÀAiÀ a ME®PÀ , ÁC¤AZÀ1Á%PÉAqÀ °ÉgÀSgÀ ÁzÀ w½AiÀVÉ

CÈNÉÀ(affricates)

1. 'Zi' : F ±SZAGZÁGÀÉiÀ è ÉA° UÉiÀ a Á-ÀUÀvÁ° EÉÉKj Á-À-ÀAzÀ° ÉgÀSgÀ A
G1j ÉAUÁ%AiÀ MAZÀ PÀ vÀÉiÀvÉ zÀ gÀUÀe PÀYÀ«gÀk®è FÀvÀÀEÀ° UÀiÀÉ
¤ZÀEÀÁV »AZÉÉPÉAqÀUÀMAZÀ PÀ aPÀ , ÁCAiÀÉAI a ÁqÀVÉ° ÉgÀSgÀ AG1j ÉÀ
UÁ%AiÀ F , ÁC¤AZÀ1Á%PÉAqÀ °ÉgÀSgÀ VÉ F j Áw G1j ÉAUÁ%AiÀ °ÉgÀSAZÁUÀ' ZÀ'
JAŚ ±SPAPÉz SgÀVÉ

2. 'bÀ': F ±SPÀ' ZÀ' ±SÌAVÀIÀ GZÀAqÀVÉ DzÀÉ° ÉgÀSgÀ AG1j ÈAUÁ%AiÀ ° Én gÀÁAAzÀ° ÉgÀEÀMÉ F j Áw G1j ÈAUÁ%AiÀ ° ÉgÀSazÁUÀ'bÀ' ±SPÀPÈ SgÀVÉ
 'd ': F ±SPÀ' ZÀ' ±SPÀGZÀÀvÀIÀ GZÀAqÀ ÁvÀIÀ GZÀAqÀ ÁvÀIÀ DzÀÉG1j ÈAUÁ%AiÀ ° ÉgÀ SgÀ ÁUÀzÀ gÀÁAAzÀ PÀYÀÀmÀUÀF PÀYÀÀzÀG1j ÈAUÁ%AiÀ ° ÉgÀSazÁUÀ ' d ' JAZÀPÈ SgÀVÉPÉ ' ÉÀÀUÀ UÀI ° ÈÀa ÁvÀ qÀ ÈÀÀzÀPÀYÀÀw%AiÀVÉ
 ' gÌ ' F ±SPÀ' dÀ' ±SÌAVÀIÀ GZÀAqÀVÉ DzÀÉ° ÉgÀSgÀ AG1j ÈAUÁ%AiÀ ° Én gÀÁAAzÀ° ÉgÀEÀM ' gÌ ' JAS ±SPÀPÈ SgÀVÉ
 ' ÁÀMEÀAV a ÁvÀEÀqÀ ÁUÀ F CÈÀvÀUÀ C¥ÀtòÀzÀ CAzÀÉ a ÁvÀ ±SÌUÀÀ ¥Àtò ÁvÀUÀ C®è CxÀÀ CÈÀvÀUÀ C®è ¥Àtò CÈÀvÀUÀ GvÀ PÀÀzÀ PÀtS° ÁzÀ

YÁ2OPÀUÀ (lateral)

' ® ' F ±SÌAGZÀÀIÀ è Á-A-Á-AzÀ° ÉgÀSgÀ AG1j ÈAUÁ%AiÀ F ÁvÀIÀ vÀcAiÀ a ÁvÀ ÁUÀÉKj , UÁ%AiÀvÀ ÁUÀÉKj , vÀIÀvÀ DzÀÉG1j ÈAUÁ%AiÀ F ÁvÀIÀ EŞçUÀzÀ1Á%PÉAqÀ ° ÉgÀEÀMÉ G1j ÈÀ UÁ%AiÀ ° ÉgÀEÀMÉ ÁUÀa ÁUÌ gÀÁAAzÀ PÀYÀÀmÀUÀF j Áw G1j ÈAUÁ%AiÀ ° ÉgÀSazÁUÀ
 ' YÀ' JAS ±SPÀPÈ SgÀVÉPÉ ' ÉÀÀUÀ UÀI ° ÈÀa ÁvÀ qÀ ÈÀÀzÀPÀYÀÀw%AiÀCj a ÁUÀzÀ

PÀ! vÀ(trill) : F ±SÌGZÀGÀIÀ è FÀ° UÀIÀ vÀCAIÀ aÀMOPÉ SÌRZÀ PÀYÀUÀqÀ , ÁMEPE
aÀJÀVÀKÉ aÀUÍ gÀUÀÀÈ PÀYÀgÀKÉ F jÀwAíÀ è G1j FÀUÀIÀ ° ÉgÀSÌZÀUÀ' gÀ' ±SÌPÀ
PÈz SÌGÀVÀKÉ PÈ ° ÉgÀSÌZÀUÀ UÀI ° FÀaÀ° I ÒgEPÀYÀUÀACj aÀUÀVÀKÉ

CÈLÈRA1PÀUÀ (nasal)s

' aÀ ' F ±SÌPÀK ' S ' ±SÌZÀVÀIÀ GZÀgÀ aÀqÀUÀVÀKÉ CAZÀÉ ' aÀ ' JAZÀ ° FÀAÀUÀ
vÀhUÀVÀKÉ , ej , ° ÉgÀ SÌgÀ À G1j FÀ UÀIÀIÀ MAZÀ PÀ vÀEÀVÀKÉ vÀhUÀVÀKÉ CUÀ¹ZÀUÀ
G1j FÀ UÀIÀIÀ ° Á-À-ÀAZÀ aÀvÀÀzÉ aÀMEVÀAZÀÆ ° ÉgÀ SÌgÀVÀKÉ UÀIÀIÀ ° ÉgÀ
SÌgÀVÀKÉ AVÀIÀ zÀAÌÀ PÈz SÌGÀVÀKÉ oÀÀ PÈ ° ÉgÀUÀUÀ UÀI ° FÀaÀ° I ÒgEPÀYÀUÀACj aÀUÀVÀKÉ
EZÀzÉ ° ÉgÀ SÌgÀ À UÀIÀIÀ aÀMEVEÀÆ ePÀYÀPÈVÀUÀUÀZÀ EFEZÀ PÈ ° ÉgÀUÀUÀ aÀMEVEÀ
aÀ-ÉGÉCzÉ vÀAÀzÀZÀPÀYÀUÀACj aÀUÀVÀKÉ

' FÀ': F ±SÌPÀK ' zÀ' ±SÌZÀVÀIÀ GZÀgÀ aÀqÀUÀVÀKÉ DzÀÉ ° ÉgÀSÌgÀ À G1j FÀUÀIÀIÀ
° Á-À aÀvÀÀzÉ aÀMEVEÀ aÀUÀaÀVÀIÀ ° ÉgÀSÌgÀVÀKÉ PÈ ° ÉgÀUÀUÀUÀ UÀI ° FÀ° ÁUÀ aÀMEVEÀ
aÀ° qÀZÀZÀZÀPÀYÀUÀACj aÀUÀVÀKÉ

't ' : F ±SÌPÀK ' qÀ' ±SÌZÀVÀIÀ GZÀgÀ aÀqÀUÀVÀKÉ DzÀÉ F ±SÌPÀK GZÀ, PÀUÀG1j FÀ
UÀIÀIÀ ° Á-À aÀvÀÀzÉ aÀMEVEÀ aÀUÀaÀVÀIÀ ° ÉgÀSÌgÀVÀKÉ F jÀw GZÀ¹ZÀUÀ' t ' ±SÌPÀ
PÈz SÌGÀVÀKÉ PÈ ° ÉgÀUÀUÀUÀ UÀI ° FÀ° ÁUÀ aÀMEVEÀ aÀ° qÀZÀZÀZÀPÀYÀUÀACj aÀUÀVÀKÉ

'O 'F ±SÌPÀK ' UÀ' ±SÌZÀVÀIÀ GZÀgÀ aÀqÀUÀVÀKÉ DzÀÉ ° ÉgÀSÌgÀ À G1j FÀUÀIÀIÀ
° Á-À-ÀAZÀ aÀvÀÀzÉ aÀMEVÀAZÀÆ ° ÉgÀ SÌgÀVÀKÉ G1j FÀ UÀIÀIÀ aÀMEVE®Æe
PÀYÀPÈVÀUÀUÀZÀ F ±SÌPÀCEÈÀ1PÀUÀUÀUÉ, ÉgÀVÀKÉ PÈ ° ÉgÀUÀUÀUÀ UÀI ° FÀaÀVÀ aÀMEVEÀ
aÀ° qÀZÀZÀZÀPÀYÀUÀUÀACj aÀUÀVÀKÉ

‘ k ‘ F ±SZAGZAGAÉiÀ e EA° UAIÀ a MA° SUAA vA° EÉEÉKj ° EgASgÀ AG1j EAUÁiÀiÀ
vEiÀiÀvE EA° UAIÀiÀ » AvÉÉiÀqAqUÀG1j EAUÁiÀiÀ ‘ AÀ a MAvÀ AIZÉ a MEVvAZÀE ° EgÀ
SgÀvE EA° UAIÀiÀ » AvÉÉiÀPÉAqUÀEÀ° UÉ° ÁUÀ vAñUÀA ‘ AiÀ ‘ ±SZAGZAGAÉEPPAVgÀ À
ÁEÀÀgÀvE CAZgÉ EA®UAIÀ vAÀ AIEPÉ a AgÀE EA° UAIÀ a MA° SUAA vA®EÀ ° I AÀ vAÀ
AIEPÉvAE JVgÀÀgÀvE a AÀ PÉAAÀEÀ , AÀ AñUÉ PÉAE vAÀ AqÀvE a ÁUÀ gÀUÀÀÈ
PÀYÀAÀgÀvEPE EÀÀUÀ ° EA° ÁUÀ a MEVEÀaÀ ° qAÀzÀAZPÀYÀUÀACj a ÁUÀvE

±MAUÀ (gl ide)s

F ±SUÀAGZAGAÉiÀ e , AÀMEÀ ÁV MAZÀ ±SZAGZAGAÉiÀvEÀzÀa MEÀzÀ GZAGAÉiÀ
1WAIÀ PAEÉ a MAZÀ JAIÀvE F j Áw MAZÀ ±SZAGZAGAÉiÀzÀa MEÀzÀ ±SZAGZAGAÉiÀ
1WUÉa MAZÀ AÀzÀUÀMAZÀ ° E , A±SPAPÉz SgÀvE

GzÀ: AiÀ aÀ

‘ AiÀ ‘ aÉzÀ ‘ E ‘ , gÀÀR GzÀ , AIPÀ ‘ E ‘ , gÀÀR GzÀ , AgÀÀvAÉiÀ ‘ J ‘ , gÀÀ
GZAGAÉiÀ 1WUÉa MAZÀ JAIÀ IPÀ DUÀ AiÀ ‘ ±SPAPÉz SgÀvE

GzÀ: AiÀ (J aÀ AiÀ e (J °) EvÀic

‘ aÀ ‘ : F ±MAIÀ GZAGAÉiÀ e aÉzÀ ‘ G ‘ , gÀÀR GzÀ , AIPÀ EÀvÀ ‘ G ‘ CEM
GzÀ , AgÀÀvAÉiÀ ‘ M ‘ , gÀÀGZAGAÉiÀ 1WUÉa MAZÀ JAIÀ IPÀ DUÀ aÀ ‘ ±SPAPÉz SgÀvE

GzÀ: aÉzÀ(MAZÀ, aÉAmÉ(MAmÉ aÀÉ(MqÉ EvÀic

<u>C</u>	<u>UÀ</u>	<u>£À</u>	^a ÀqÀ a ÀqÀ
CÀDÌÀ	UÀ-UÀr	£À-£Àj	
Cj - Dj	UÀ-UÀt	£À-£Àr	^a ÈgÈ a ÈgÈ
CV - DV	UÀ-UÀ½	£À-£Àn	^a À - ^a À¹
CqÀ - DqÀ	UÀ-UÀr	£À£ÀqÀ	^a ÀgÀ a ÈgÀ
Cr- Dr	UÀ, AUÀr, À	¥À	gÀ
E	Vj -VÀj	¥À¥ÀqÀ	gÀ-gÀd
GqÀ - HqÀ	ZÀ	¥À - ¥Àj	gÀAgÀ ^a À
GgÀ - HgÀ	ZÀ-ZÀr	¥ÀgÀ ÈgÀ	®
Gj - Hj	ZÀ-ZÀ½	¥À¥ÀzÀ	® AiÀ - ÁaiÀ
J	d	¥À-¥Àw	^a À
J½ - K½	dUÀeÀUÀ	¥À¥ÀvÀ	^a À AgÀ
Jr - Kr	dr- eÀr	§	[±] À
J	dj -eÀj	§½È Á½È	[±] Àj [±] À ® j
M	d®-eÀ®	©qÀ©ÀqÀ	[±] ÀÉ [±] ÀPÉ
M-É- N-É	gÀ	©r-©Àr	
Mr- Nr	ErÈEqÀ	§½- Á½	
PÀ	vÀ	§®_ Á®	
PÀÀ- PÀzÀ	vÀj -vÀj	§t- Át	
PÀr - PÀr	vÀÀvÀfÀ	§j- Áj	
PÀÀ - PÀpÀ	vÉÀvÈgÀ	§gÈ ÁgÈ	
PÀÀ - PÀqÀ	vÀÀvÀ¥À	§r- Ár	
PÀÀ - PÀgÀ	vÈqÀvÈqÀ	ÁÀ ÁgÀ	
PÀgÀ - PÀgÀ	vÀÀvÀgÀ	©½- ©À½	
PÉÀ - PÉqÀ	ZÀ	© 1 - ©À¹	
PÉ - PÉ	ZÀZÀfÀ	^a À	
PÉÉ - PÉgÈ	ZÀZÀgÈ	^a À - a Àj	
PÀ- PÀ¹	ZÀZÀgÀ	^a À È À É	
PÉ½- PÉ½	ZÀr - ZÀr	^a À È À È	
PÀzÀ- PÀqÀ	CEÀçÀÈÀ	^a ÀgÀ a ÀgÀ	
PÉqÀ PÉqÀ	ZÀZÀ½À	^a Àr - a Àr	
PÀ, APÀr, À	ZÀZÀfÀ	^a ÀiÀ a ÀiÀ	
PÀ - PÀ»	ZÀr - ZÀr	^a ÀÀÀ Á½À	

4.2

$\underline{\lambda}$

$\circ \lambda \lambda \lambda g \lambda$

$\circ \lambda - \lambda j$

$\circ \lambda - \lambda^{\otimes}$

$\circ \lambda \lambda - \lambda z \lambda$

$\circ \lambda$

$\circ \lambda \lambda - \circ \lambda^{1/2}$

$\circ \lambda \lambda \lambda g \lambda$

$\circ \lambda - \circ \lambda j$

$\circ \lambda - \circ \lambda \alpha$

$\circ \lambda \lambda \circ \lambda \lambda$

$\gg j - \gg \lambda j$

$\circ \lambda \lambda \circ \lambda^{1/4} \lambda$

$\circ \lambda \lambda - \circ \lambda r$

$\circ \lambda \lambda \circ \lambda \lambda$

$\circ \lambda \lambda \lambda \circ \lambda^{1/4} \lambda$

4.3

PÀ ^a ÀÀ	OÀgÀ-VÀgÀ	PÀÖ – Uñö	..APÉ ÁUÉ
PÀ – Uñ	PÀ – UÀ	<u>medical</u>	vÀPÀ – vÁUÀ
PÀÖ – Uñö	PÀ – UÀ	aÀPÀaÀUÀ	aÀPÀaÀUÀ
PÀ – Uñt	PÉÀgÀUÈÀgÀ	CAPÀ CAUÀ	..APÉ ÁUÉ
PÀÀ – UÀÀ	PÀqÀUÀqÀ	CPÀ CUÀ	ZÀ ^a ÀÀ
PÀE – UzÉ	PÀUÀ-UÀUÀ	®APÀ®AUÀ	ZÀ-dr
PÀqÀ – UÀqÀ	PÀÀ-UÀÀ	£APÆAUÀ	ZÀ-d®
PÀzÀ – UÀzÀ	PÀUÈUÀUÈ	CAQ – CAV	ZÀ ,Àd° ,À
PÀè – UÀè	PÀUÀUÈ	..AQ-..ÁV	ZÀÀd½À
PÀÀ – UgÀ	PÀ APÀUÀ APÀ	EAPÀ EAUÀ	Zár-eAr
PÀ,À – UÀ,À	PÀI – UÆI	GPÀ – GUÀ	ZÉÀ½ÀeÉÀ½À
PÀqÀ-UÀqÀ	PÀqÀ UÀqÀ	PÀÀ – PÀUÀ	<u>Medical</u>
PÀ½-UÀ½	PÀ,À UÀ,À	UÀPÀUÀUÀ	CZÀCdØ
PÀzÉUÀzÉ	PÉÈÉ- UÈÈÉ	..APÀ ..ÁUÀ	PÀZÀAd
PÀAiÀ – UÁAiÀ	PÉÀj -UÈÀj	..EA ..EA	PÀnPÀØ
PÀAiÀUÀAiÀ	PÉÀ®À-UÈÀ®À	..APÀ ..ÁUÀ	..Aa-..Af
Oj – Vj	PÉÀ ..ÉUÈÀ ..É	vÀPÀ-vÈUÀ	CAZÀCAdÀ
PÀ Åö – UÀ Åö	PÈgÀÀUÈgÀÀ	..APÀ ..ÁUÀ	gÀZÀgÀdÀ
OÀ½À – VÀ½À	PÈÉ- UÈÉ	..APÀ ..ÁUÀ	..ÆZÀ ..ÆdÀØ
	PÀ-UÀ	°APÀ° ÁUÀ	..ÁZÀ ..ÁdÀ

4.3

PÀ ^a ÀÀ	OÀgÀ-VÀgÀ	PÀÖ – Uñö	..APÉ ÁUÉ
PÀ – Uñ	PÀ – UÀ	<u>medical</u>	vÀPÀ – vÁUÀ
PÀÖ – Uñö	PÀ – UÀ	aÀPÀaÀUÀ	aÀPÀaÀUÀ
PÀ – Uñt	PÉÀgÀUÈÀgÀ	CAPÀ CAUÀ	ÀPÉ ÁUÉ
PÀÀ – UÀÀ	PÀqÀUÀqÀ	CPÀ CUÀ	ZÀ ^a ÀÀ
PÀE – UzÉ	PÀUÀ-UÀUÀ	®APÀ®AUÀ	ZÀ-dr
PÀqÀ – UÀqÀ	PÀÀ-UÀÀ	£APÆAUÀ	ZÀ-d®
PÀzÀ – UÀzÀ	PÀUÈUÀUÈ	CAQ – CAV	ZÀ ,Àd° ,À
PÀÀ – UÀÀ	PÀUÀUÈ	..AQ-..ÁV	ZÀÀd½À
PÀÀ – UgÀ	PÀ APÀUÀ APÀ	EAPÀ EAUÀ	ZÀr-eÀr
PÀ,À – UÀ,À	PÀI – UÆI	GPÀ – GUÀ	ZÈÀ½ÀeÈÀ½À
PÀqÀ-UÀqÀ	PÀqÀ UÀqÀ	PÀÀ – PÀUÀ	<u>Medical</u>
PÀ½-UÀ½	PÀ,À UÀ,À	UÀPÀUÀUÀ	CZÀCdØ
PÀzÈUÀzÉ	PÉÈÉ- UÈÈÉ	..APÀ ..ÁUÀ	PÀZÀAd
PÀAiÀ – UÀAiÀ	PÉÀj -UÈÀj	..EA ..EA	PÀnPÀØ
PÀAiÀUÀAiÀ	PÉÀ®À-UÈÀ®À	..APÀ ..ÁUÀ	..Àa-..Àf
Qj – Vj	PÉÀ ..ÉUÈÀ ..É	vÀPÀ-vÈUÀ	CAZÀCAdÀ
PÀ ÅÖ – UÀ ÅÖ	PÈgÀÀUÈgÀÀ	..APÀ ..ÁUÀ	gÀZÀgÀdÀ
QÀ½À – VÀ½À	PÈÉ- UÈÉ	..ÈAPÀ ..ÈÁUÀ	..ÈZÀ ..ÈdÀØ
	PÀ-UÀ	°APÀ °ÁUÀ	..ÀZÀ ..ÀdÀ

<u>I - a ÁA</u>	UÁI Á-UÁqÁ	vÁ½ÁzÁ½Á	a ÁvÁa ÁzÁ
mÉAPÁqÉAPÁ	o ÁÁ-º ÁÁ	vÁgÉzÉ	DvÁDzÁ
mÉ½ÁqÉ½Á	VI ÁVqÁ	w«Á·C «Áá	SAvÁSAzÁ
<u>medical</u>	zÁI Á-zÁqÁ	wPÁcPÁ	vÁvÁvÁzÁ
CI ØCqÁ	ÉÁI Á-ÉÁqÁ	wÁgÁcÁgÁ	º ÁÁº ÁÁ
PÁoPÁzÁ	ÉÉÁI Á-ÉÉÁqÁ	vÁÁc-ZÁc	EAvÁEAzÁ
PÁI -PÁzÁ	GAI Á-GAqÁ	vÁÁqÁzÁqÁ	JvÁUzÁ
vÁ-vÁÁ	º ÉgÁÁ-º ÉgÁÁ	wÉÁ-cÉÁ	MvÁMzÁ
zÁözÁ	º Á Á- ÉqÁ	vÁvÁzÁvÁ	PÁvÁPÁzÁ
¥Í -¥ÍzÁ	vÁp ÁÁ	vÁgÁzÁgÁ	PÁÁPÁn
SAI -SÁqÁ	vÁÁzÁÁ	vÉÁzÉÁ	º ÁvÁº ÁzÁ
PÁI -PÁqÁ	vÁqÁzÁqÁ	vÉgÉzÉgÉ	©vÁÁcZÁ
CI ØCqÁ	vÁw-zÁw	vÉgÁzÁgÁ	PÁvÁPÁzÁ
zÁn-zÁr	vÁzÉzÁzÉ	<u>Medical</u>	QvÁÁPÁn
-Áj - Ár	vÁzÁÁ	CAvÁCAzÁ	º ÁvÁº ÁzÁ
ÉÁ-ÉÁ	vÁÁiÁzÁÁiÁ	¥ÁÁyÁ	a ÁvÁa ÁzÁ
SnØSrØ	vÁøzÁø	avÁzÁ	¹ ÁvÁ ÁzÁ
SÁnØSÁrØ	vÁzÁÁ	ÉAvÁzÁ	ÉÁ, ÉzÁ
Án- Ár	vÁzÁÁ	º ÁvÁº ÁzÁ	ÁvÁÉÁ ÁzÁ
Án- Á	vÁzÁÁ	a ÁvÁ ÁzÁ	CvÁÁcZÁ
PÉÁn-PÉÁr	vÁkt-zÁkt	a ÁvÁ ÁzÁ	PÁÁPÁÉ
ÉÁV-ÉÁr	vÁ½-zÁ½	©Áw-©Ác	¤AvÉzÁ
NI Á-NzÁ	vÁI Á-zÁI Á	º Áw-º ÁÁc	MvÁMzÉ
MI ÁØMqÁ	vÁvÁzÁvÁ	a Áw-a ÁÁc	º ÁvÁº ÁzÁ
PÁI Á-PÁqÁ	vÁgÁzÁgÁ	CwÁcCÝ	
PÉÁI Á-PÉÁqÁ	vÁzÁÁ	, Áw, ÁcÝ	

<u>¥ÀÀ</u>	¥À ØSAI Ø	§røaÀrØ	©®Àè«À®Àè
¥ÀØSNØ	<u>Medical</u>	§r-aÀr	©r-«Àr
¥ÀESmÈ	C¥ÀCSà	§gÉaÀgÉ	©ÀgÀ«ÀgÀ
¥ÀÀØSI ØØ	M¥ÀMSà	„ÀaÀUÀ	§ÄPÀaÀPÀ
¥À-Sr	PÀYÀRÀS	Sj -aÀj	„ÀzÈ«-aMEZÈ«
¥ÀsgÀ	PÀYÀ-PÀS¤	St -aÀt	„ÀPÀaÀaÀ
¥À-Sj	PÀYÀPÀsÀ	SAZÀÀzÀ	§gÉaÀgÉ
¥À-S®	G¥ÀGÇÀ	S½ÉaÀMÉ	„ÉÀØ-aÀØ
¥À®À-·À®À	„ÀYÀ·ÀSÀ	„ÀÀÀÀÀÀ	„ÀPÀaÀPÉ
¥ÀÀÀ·ÀÀÀ	EAYÀEAŞÀ	„À®À-aÀ®À	„ÀUÉÀ»UÉ
¥Àa-·Àa	PÉAYÉPÉA·É	„Àr -aÀr	„ÀÀr -aÀÀr
¥ÀqÀ·ÀqÀ	§r-aÀr	„ÀqÀaÀqÀ	„ÀÀqÀaÀÀqÀ
VÀØVÀ	§vÀaÀVÀ	„Àa -aÀa	„ÀIÀØ- aÀIÀØ
¥ÀØSNØ	„ÀUÀpÀUÀ	„ÀvÀaÀvÀ	<u>Medical</u>
¥ÉÀ·ÉÀ	S½ÉaÀMÉ	„À®-aÀ®	aŞÀaÀ
¥ÉÀØ·ÉÀØ	„ÀÀaÀÀ	„À-EÀÀ-É	CŞÀCÀ
¥ÀÀ·ÀÀ	§gÉaÀgÉ	„Àj -aÀj	
¥ÈqÀ·ÈqÀ	S-ÉÀÀÉ	„ÀV-aÀV	
¥ÈmÉ·ÈmÉ	S½i-aÀi	©AZÀ«ÀAZÀ	

4.6

Points of Articulation

^⑧ a <u>AA</u>	o E A @ - o E A / A	g A P v A	S Z A - S Z A
a E @ - a E / A	Y A @ - Y A / A	g A P P A	P A g A P A @ A
S @ t S / A	o E A - o E / A	g A E P E	P E A g A P E A @ A
D @ - D / A	P A @ P A / A	g A A N @ Z A N	Y A g A Y A @ A
P A @ - P A / A	e E @ e E / A	g A A O @ I A O	o A g A o A @ A
P A P - P A / A	E E , E E	g A A i g A - A A i g A	a A g A a A @ A
, A @ - A / A	P A E P A E	g A U A - A U A	U E A g A U E A @ A
E ° - E 1/2	P E - E P E / E	g A r - A r	E E g A , E A @ A
G ° - G 1/2	a A E A / A E	g E A q A - E A q A	o E g A o E @ A
o A @ - o A / A	v E - E V E / E	<u>Medical</u>	v E g A v E @ A
P A ° - P A 1/2	E A - E E A / E	Y A V A	E A g A E A @ A
U A ° - U A / A	S - E S / E	S g A S @	A g A , A @ A
P A - P A	.. E E , E E	.. A g A , A @ A	a A g E A - E
V A ° - V A / A	.. A - E A / A E	P A - P A	P A P A E
S ° - S 1/2	o E - E P E / E	U A - U A	v E g E V E - E
o A t o A	C - E C / E	a A j - a A °	E g E E E
P E ° - P E 1/2	J - E J / E	- A j - A °	S g E S - E
a A @ e a A / 2	P E @ A e P E / A	E A - E A	.. A g E A - E
P A @ A - P A / A	Q A @ A - Q A / A	E A - E A	a A g P A a A @ A P A
.. A @ A - .. A / A	g A a A A	A j - A	E A g A E A @ A
o A @ A - o A / A	g A U A P A U A	o A j - o A	

<u>gÀÀ</u>	<u>gÉÉ</u>	¥ÁgÀvÁgÀ	zÀÙzÀö	MzÀMqÀ
PégÉPÉ½É	PÀEPÀÉ	¥ÁqÀvÁqÀ	zÀÙzÀö	S¢-Sr
PÁgÀPÁ½À	zÁj -zÁ½	..ÉÀ ÉÀ	a ÈvÀ a Á ö	ÉzÀ, ÉqÀ
DgÀD½À	zÈgÀzÈ½À	¥ÀövÀö	ÈvÀ, Èl ö	PÀPÀÀ
©ÁgÀ©Á½À	zÁgÀzÁ½À	¥ÀÉvÀÉ	¥ÀÉvÀÉ	eÁzÀeÁqÀ
ºÁgÀºÁ½À	zÀzÀÀ	¥ÁgÀvÁgÀ	fÉUfÉö	zÀzÀzÀqÀ
vÈgÀvÈ½À	VÁgÀVÁ½À	<u>S - zÀ</u>	.ÀvÀ, À ö	UÉzÀUÉqÀ
ØgÀØÁ½À	KgÀK½À	§fÀzÀÀ	PÀvÀpÀ ö	UÀùuÀÀ
GgÀG½À	Cj -C½	ÈsÀ- ÈzÀ	PÀUÉPÀUÉ	SÄcÝSÄrØ
PÀ-PÀ	PÀgÀPÀ½À	G§hÀGzÀ	..ÀÀ ö	EÁzÀEÁqÀ
ºÈgÉ È½É	PÉgÀPÉ½À	PÀÄPÀÄ	..ÉÀ É ö	a Äc-a Är
..ÈgÉ È½É	vÀÀvÀÀ	SgÀzÀÀ	DvÀDI	EÀ-EÀ
VÁgÀVÁ½À	ªÈgÉ È½É	..ÁgÀzÁgÀ	<u>zÀ qÀ</u>	I - ZÀ
UÀj -UÀ½	ªgÉ À½É	..Ár-zÁr	NzÀnqÀ	a Ài àø a ÀzÀ
Àj -À½	¹ÁgÀ¹Á½À	<u>vÀ- I</u>	JzÉqÉ	..Éö ..ÉÀ
ºÀj -ºÀ½	<u>¥ÀÀ</u>	PÀÉPÀÉ	C¢!CrØ	C! ÖczÀ
..Áj -..Á½	¥À-vÀ	CvÀCI ö	PÁzÀPÁqÀ	PÀÄöPÀÄ
¥ÁgÀ¥Á½À	C¥ÀvÀ	ªÀvÀa Ài ö	PÀc-PÀ-	¥ÀÉvÀÉ
UÉgÀUÉ½À	PÀÉPÀÉ	PÀÄPÀö	PÀ-PÀ	PÀÉPÀÉ
ºÈgÀºÈ½À	ÀÉ, À½É	QvÀnQI ö	zÀÙzÀÀ	PÀ ÄöPÀÄ
ªgÉ À½É	¥Àj -vÀj	¥Àn-¥Àn	©Äc-©Är	QI ÄöQZÀ
vÈgÉÈ½É	¥ÈgÉÈgÉ	SwÙSñö	EÁzÀEÁqÀ	EÁn-EÁa
SgÉS½É	PÀÄPÀÄ	§ÀwÙSñö	EÁn-EÁr	EÁI Ä-EÁzÀ
..ÉÉ È½É	ªÀ¥ÀªÀvÀ	vÁvÀ-mÁmÁ	UÉUÉ	©I Äö©ZÀ
vÀj -vÀ½	¥Á¥ÀvÀ¥À	vÀvÀö	UÀzÀùÀqÀ	VÀI Ä-VÀzÀ
Sj -S½	¥ÀövÀö	PÈÁw-PÈÁn	PÀzÀràqÀ	

<u>a Á - fÁ</u>	C ^a ACTÚ	PÀ <small>æ</small> PÀ	©ZÀ <small>æ</small> PÀ	dÁI ÁÓUÀ ÁÖ
^a AgÆgÀ	J ^a ÉJuÉ	○Àe○À	PÀ <small>æ</small> PÀ	eÉAgÀUÉAgÀ
^a ÁNÆÙÀ	D ^a ÉDuÉ	,À - ,À	ÉÁZÀÉÁPÀ	SfØSVÍ
^a Áj - fÁ	<u>fÁ - t</u>	C° - C½	·ÁZÀ ·ÁPÀ	dñØUÀÖ
C ^a ACEÀ	DEÉDuÉ	E° - E½	PÀZAPRÀ	eÁr-UÁr
D ^a ÉDÉ	CEÁCTÚ	·ÉÉ ·É	aÁgÀOÁgÀ	eÁgÀUÁgÀ
^a ÁEgÀ, ÁgÀ	^a ÁE ÁuÉ	○À - ○À	ZÀgÀPÀgÀ	<u>ZÀ - Á</u>
^a Á - fÁ	^a Á - a ÁtÀ	PÀ-PÀ	aEÀPÀ	ZÁPÀ, ÁPÀ
^a Áj - fÁ	<u>A ± Á</u>	§° - §½	ZÀzÀPÀzÀ	DZÉD, É
^a ÁEgÀFÁgÀ	,Á-Á-±Á-Á	<u>zÀ - d</u>	ZÉÁPÉÁ	SZÁS, Á
^a ÁqÀFÁqÀ	,ÀgÀ	PÀVPAÓ	FZÉFPÉ	<u>±Á - pÁ</u>
d ^a Á-dEÁ	PÁ ¹ - PÁ ²	CzÁCdÓ	·ÉÁ ·ÉÁ	EÁ±Á<μÁ
^a ÉÁI Á-	<u>® - ¼Á</u>	UÉzÀUÉdÀ	avÀvÀ	±Á¥ÁµÀ
^a ÉÁI Á	J-É1¼É	©ÁzÀ©Ád	^a ÁZÀa ÁPÀ	<u>A - pÁ</u>
^a ÉÁr - fÁr	○À - ○À	C¢ÍCfÓ	<u>d - uÁ</u>	PÀÁ<μÁ
^a ÉgÉÉ	^a Á E ÁvÉ	S¢ÍSfÓ	dj - UÁ	^a Á, Áp ÉuÁ
^a ÉgÉÉgÉ	○Á®Á-○Á¼Á	○Àc - ○Àf	eÉÁ¼ÁUÉÁ¼Á	<u>A - AiÁ</u>
vÁvÁvÁ	PÀÉPÀ	<u>ZÀ - PÀ</u>	CdØCUÁ	PÁa ÁPÁAiÁ
^a Áj - fÁj	PÁ®Á-PÁvÁ	ZÀ-PÀ	eÉÁØeÉÁ	○Áa Áo ÁAiÁ
^a Ár - fÁr	QÁ®Á-QÁvÁ	DZÉDPÉ	©Ád - ©ÁUÁ	EÉÁa Á
^a Át - fÁt	○ÁE®Á-	CZÍCPÀ	¤d - ¤UÁ	EÉÁAiÁ
^a Á ÁØEÉÁØ	○ÁÁvÁ	¥ÀÉYPE	^a Ad - a ÁvÁ	Cá ÁCAiÁ
<u>a Á - t</u>	PÆ®ÁePÆ¼Á			

DRILLING EXERCISES IN SENTENCES

PÀ

1. PÁUÉPÉA · ÁiÀ a À - ÉPÀwzÉ
2. PÀÀ ÉPÀÈÀº Á®À PÀ·zÀÀ
3. PÀÀÁ-ÀvÀ PÉÄuÁiÀº è ÇÄ¥Àº ÁPÀ
4. Qnö PÀ, ÀÀ PÀrl ÈÀ
5. PÀÀÁPÀ®ÀUÀÀÀ PÀ·zÀÀ
6. PÀ, AÀÈÀÀ PÀ·kÈÀ¥PÀÀ è PÀÀö
7. CPÀPÉSj «ÀoÀ-À PÉqÀ
8. Qnö PÀÈÀÀ PÀº AzÀMzÀÀ
9. PÀAiÀ · PÀÀ ÈÈÀr PÀ, ÀQgÀavÀ
10. C¥ÀPÀÀÀÀÀÀº ÁQPÉAqÀÀ

ZÀ

1. aPÀÀi avÀÈÀZÉÀNzÉ
2. aPÀÀPÀÀðAiÀº è PÀvÀRÉ½i
3. Q« ZÀÀÀÀuÀ aÀj vÀ
4. aÀ¤ agÀÈÀÈÀÀ PÀqÀ aÀj zÀ
5. aPÀÀÀÀÀÀ ZÀqÀI DqÀmÀgÉ
6. a¤ß ,Àf ©aÌÀÀ
7. °À! UÀfÈÀZÀgÀ PÀº UÉZÀaÀvÀ
8. CAiÈÀ, ZÈÀÀ PÀvÀ
9. amÈÈÈÀqÀÀ ZÀzÀ
10. ZÀÀiÀº è UÀsÀn ÈÀÀvÀ

I

1. Qnō 1 | Æo^a ÆrPÆAqÀ
2. °À ÆUÀt , À ÆjÀ °ÆAUÀÆ
3. ¥ÆoÀAMAZÀ ¥À^a ÆM Sj
4. ÆÀÆmÆ ZÉB S®À EµÀ
5. ..ÆzÀ^a - É¥À ÆÀ - ÆzÉ
6. ^aÆi! ¥ÀnÙJµÀ ZÉAN ÆAI ÆqÀVÆÉ
7. °ÆmÆ »nØø dÆnÛÉ^a Æ ÆoÆ^aÀ
8. SmÆiÆm ¥ÆÛÆiÆ è EqÆÆqÀ
9. UÀ ÆÆgÀ^a ÆqÆÆqÀ
10. SÆnÆiÆ è SmÆtÀ EzÉ

vÀ

1. PÀN G½vÀ
2. CtÙvÆÉwgÀ ©zÀ
3. w^aDI zÀè , ÆÆvÀ
4. vÆvÀ^a ÆgÆS° ÆÆvÛÀ
5. vÆvÀvÆvÆj vÆzÀ
6. ^aÆwÆÈè PÀ ! ÛvÀÛÀ - ÆvÀ
7. PÆÆw ^aÆgÆAzÆfV - ÆvÀ
8. vÆw vÆRÀ »rÆzÉ
9. UÆfÆAvÆZÆgÆ - ÆvÀ
10. CvÆoÆÛÆazÆ ÆSw^a ÆrzÆ

¥À

1. PÀÉPÀVÀ¹vÀ
2. CÀÀ, À| ÈÀ¥Ài a ÀrzÀÀ
3. ¥ÀUÀÀÀè S°ÀÀdUÀÀ¥ÀgÀ..ÀÀ-ÀvÀ
4. ¥ÀÀÀÀÀ PÀÁnÈÀe eÀr, À
5. C¥À¥ÌmÉÀÀzÀ¥ÌqÀvÀzÀÀ
6. ¥À Æo ¥ÀÀ° ÈzÀ
7. ¥ÀnØ PÀÉa¥ÀÀ DAIÀPÀEÀqÀÀ
8. ¥ÀmÀtÀÀÀ ¥ÀÀQ ° Èwù zÀÀ
9. ¥À¥ÀÀUÀ½¥À ° Áj ¹zÀ
10. UÀfÈÀ! À¥À-À ©zÀÀ ¥ÀÀ-ÀiÀ-ÀvÀ

UÀ

1. UÈj UÀÀUÉ° ÈzÀÀ
2. ¹A°ÀÀUÀÀ ÈiÀ è UÀØ¹vÀ
3. -À-Ì°ÀVÈÀUÀFÈÀaÀÈÀÌ° è UÀ À©UÀÀ E°È
4. PÀUÀÀÀaÀ- ÈVÀZÀÈqÀ
5. PÀÉV° ÈEA¥ÀV PÀÈvÀ
6. UÈÀqÈiÀ aÀ- ÈUÀAiÀgÀEzÈ
7. UÀÀ! ÈÀ è UÀÀUÀÀ ±gÀ Á-ÀvÀ
8. ° ÈUÉÀÀzÀPÀÀUÀÀ PÀ¥À-ÀvÀ
9. UÀgÀÀÀ UÀrAiÀ è SÀzÀÀ
10. UÀqÀÀÀ PÈz UÀÀqÀ.. ÈlÀ

D

1. dÈÀ, Èj zÀÉeÀvÈ
2. eÀUí d®¥ÀvÀCzÀÀÁVzÈ
3. fAPÀiÀ fV¬ÀvÀ
4. UÀfÈÀ¬Àlì aÀfÈÀaÀ° zÈ
5. gÀdÆ«UÉ, ÀUÉS®À EµÀ
6. eÀfÀ , Àf J° zÈ
7. d®d½UÉeÀfAiÀ°À EµÀ
8. dÈÀÀAiÀ è ZÀ eÀ¹Ù
9. d®qÀiÀ ÈÈÀqÀ dÈÀÀQpÀzÀ
10. dªgÀUeqÀeÈgÀV eÀj °zÀ

qÀ

1. SqÀÀÀPÀÈÀ¥ÀzÀÀÛÉaÀÈ®
2. ¥À Æo qÀh¬ÀAzÀ¬ÀqÀ PÀÀ
3. ÈÀ¬À °ÀqÀÀÀ»AzÉNrvÀ
4. bÉ DqÀÀ° ÈqÀÀ ÈqÀ
5. ..ÈqÀÀ zÈqÀ° ÀÀiÀÈÀ »rzÀ
6. PÀgÀqÀPÀÈÀ JqÀkzÀ
7. xÈÀÈaÀrPÀiÀ xÀgÀ PÀqÀ
8. CÀÀ ¥ÀqÀÉDqÀzÀgÈ
9. CÀÀ JÀÀ zÈqÀSÀqÈ
10. VqÀÀUÉr.r.n. ¹À¥À¹zÀ

zÀ

1. zÀAiÀ zÀzÀ zÀzÀ
2. CzÀ D®zÀa AgÀ
3. zÀð zÀj AiÀ è 10zÀ
4. zÀtì zÀÀ ÍvÀ
5. zÀzÀ È ÁgÀGj AiÀwzÉ
6. ÈzÀzÀ a AgÀÀÀ PÀzÀ
7. a ÀzÀ È ÈzÀe e ÁvÈ EzÉ
8. N¢ N¢ a AgÀzÀPÀzÀ
9. o AgÀÀÀ a ÈzÀfÀè DqÀwzÀgÉ
10. a ÀzÀPÀzÀe gÀÀÀÀ PÀzÀ zÀÀzÀ

§

1. ÁxÈstú xÀ°
2. AgÀ, Á«AiÀ §½ ° ÈÁUÀÈqÀ
3. HjAzÀ Á²ÀsAzÀ
4. zÀÀvÈÀÀÀ SrzÀ
5. ©½AiÀ ÁvÀÀ PÀqÉ
6. PÀÀ s° ÁAgÀAiÀVzÉ
7. a AgÀÀè 1 È ÁvÀÀ ©nº È
8. SmÁtÀiÀ 1 ¥É©r,À
9. ÁsÀ sÀw ©aÑwAzÀÀ
10. sÀnÀiÀ è ÈsÀuÀa È

a Å

6

1. ☰ fÀÉ ☱ ÁgÀ .. ÁPé
  2. ° À ☱ ÁgÀzi weÀÀ ZÉÀ
  3. DÉÁÌÀ FÉÀ « ☱ AZÀEgÀvÀ
  4. ÉÁI PÀÀÈ EÀt ÆÉfÁiÀRÀyÁvÀ
  5. FÉÁUÀ PÀÀÀR FÉÉPÀqÀ FÀvÀzÀA
  6. FÀNÉfÀ-ÀAiÀÈR PÀqgÈ·ÀiÀ
  7. .. Á ☱ FÀ è FÀNÀÀ « ÆfÀvÀf È
  8. C² ÆfÀpÀÀÀ FÀÀÁ-ÁvÀ
  9. FÆPÀeÀuÀF ÈÀ è ZÉB FAYÀMÀiÀzÀA
  10. FÀ ° FÀfÁI à FÆfqÀ ÁZÉÀ

t

1. UÉGÁM gá̄t gá̄t'vÁ
2. oÁ! aÉt'fÁYÁr PÁNÉo ÉA-nÁvÁ
3. aÁtEÁaÁ-PÉS tUo ÁoZÁA
4. gÁtÁ aÁtUÁAÁ YÉtÁzÁA
5. fÁtÁ fÁtUÁAÁ PÁrqÁVÁE
6. aÁtAígÁPÁAú aPízÁvgÁVÁE
7. JuéÁtUÁAÁzÁqÉ Áe JtUéiÁvÁn
8. oEúA aÁtAÁ StízÁCAVUÁAÁ vÉI Áo PÁtÁA
9. PÁNÁ ÉiEPÁA
10. gá̄uÁ, gá̄uÁ, eÉsÁ vÁÁ Á oÁ!

gÁ

1. 'ÁfÁ ÁgÁ±Á - ÉÉgÁ
2. gÁÁ±ÁgÁ±Ár eÁj oZÁ
3. aÁEÉÁ Áj YéÁUÉG YÁj
4. aÁEW aPízÁzÁA QÁwÓ zÁqÁA
5. aÁzÁd UÉgÁpÁ gÁwÁ oÁgÁMÉ
6. gÁa ÁAIÁt aÁ° Áo SgÉÁUÁxÁ
7. gÁYÁfÁ - Á aÁ UÉgÁnö PÁEi MÁ
8. gÁa Á gá̄AIÉÁ j Yéj aÁqÁÉ?
9. PÉKj AíÁ aÁ-ÉPÁ aÁ aÁAIÁwÁzÉ
10. vÁvÁUÉCgÁÁn aÁzÁCgÁÁ aÁgÁA

1. E° ©®zÉvAÉNrvA
2. ..Á®pÀUÉ° DrzgÀ
3. xÀ° aÀ® J°?
4. fÀAiÀ e xAgÀ SgÀvÀ
5. M-ÀiÀ aÀ-ÉKxZÀ
6. fÀ-ÀiÀ xAgÀ o z®PÉ©I gÀ
7. CAiÉÀ! o Á®À ZÉvÀ
8. ZÉqÀ xÀj fÀe vÉ° vÀ
9. aÀ UÉaÀrAiÀ®À ZÉÀ
10. PÀ° UÉ..ÁV®À vÀvÀ vÀ

aÀ

1. PÀÉaÀgi aÀgi JAZÀ aÀuÀnÀ
2. gÀwaiÀ aÀÉaÀo ÀÀÀÀnqÀí PÀaÈ
3. CÀÀAiÀ aÀ«µÀiÀzÀsUÉaÀvÀfÀqÀgÀ
4. CÀÀUÉaÀ «fÀÀÀuPÀqÀ
5. N°i, fÀvÀ..ÀsÀsgÀgÀ
6. «zÀÀ, gÀ aÀcPÉÀaÀc½zÀ
7. PÀÀÀÀ SgÉÀgÀgÀ
8. dÀÀHÀHÀ vÀÀÀ
9. aÀÀaÀzÀD±ÀÀ«zÉ
10. GUACAIÀzÀ ..fÀÀpè wAZÉÀ

±
A

À

oÀ

1. oÀ oÁj vÀ
2. oÀÀ oÁ®EÀ PÉqÀvÀÉ
3. oÀl oÁ1UÉoÁÀ
4. oÉÀAUÉoÉÀ aÀzÀ
5. oÀÀÀ oÉ½ÀiÀ è oÉÀAUÀÀ®è
6. oÀ oÀÀ oÉqÉÀ oÁozÀ
7. oÀÀiÀ oÉ½ÀiÀ oÀgÀ oÉÀ-ÀvÀ
8. oÁUÀPÀ-À s oÀÀPÀ!
9. »ÀgÀù oÉ®PÉ oÉÀzÀ
10. oÀÀrÀiÀ è oÀ aÀÀ oÁozÀ

½À

1. PÀÀÀ©zÀ C½ÀÁgÀ©¹zÀ
2. zÁ½A `` ÉoÀÀiÀvÀ
3. CAiÉÀ, ©ACUÉPÉ½ÀÀe aÀ½ÀvÀ oÉÀ-ÀvÀ
4. ,ÀÀ, fÁ½ÉoÀgÀPÀ-À aÀqÀ
5. `` ÉÀEÀeÀaÀÀÉ PÉ½À PÀvÀ
6. AiÀwPÀÀ CgÀ aÀgÀÀPÉ½ÀÉPÀvÀ
7. ©½ vÉ½ÀÀÀ J-ÀzÀ PÀrCÀgÀ?
8. gÀwÀiÈÀe s oÀÀ aÀÉ©À½ÀvÀ
9. oÀÀ s½EPÉÀÉ©zÀ ZÀgÀ-ÀvÀ
10. V½ÀiÀ zÀÀiÀ è fÀÀvÀ

B-I-B   L_I_O_G_R_A_P_H_Y_

1. Gray, G.W. and Wise, CM. (1959),
    "Bases of Speech" Edition No.3. Harper and Row,
    New York.
2. Kempegowda,K. and Arvicus Sundaram (1979),
    "Dhwani Vignyana" , Bhasha Vignyana Bharathi,
    MYSORE.
3. Krishnamurthy, K.H.(1974) " Midulu, Manasu. Mathu" .
    Prasaranga , Mysore Vishwavidyanilaya, Mysore.
4. Lenneberg, E.H. (1967) " Biological foundations of
language" , John Wiley, New York.
5. Upadyaya, U.P. (1972) , " Kannada Phonetic Reader" .
    Central Institute cf Indian Languages , Mysore